

# ԼՈՒՅՍ

Մշակութային և հասարակական ամսագիր

# لويس

LOUYS

*Armenian Monthly*

ISSN 1682-5446

## Այստեղ քեսաբ է

Հայոց աշխարհի հերթական  
գոհը



# 185, Մարտ 2014 թ. No 185, March 2014 ۱۳۹۳ فروردین ماه شماره ۱۸۵

# Այս համարում

## Հայերեն բաժին

1- Իրանահայ Համայնք.....	1
2- Հայաստան.....	2
3- Արցախ.....	10
4- Արեւմտյան Հայաստան.....	10
5- Միջազգային.....	14
6- Խոհեր.....	16
7- Գծանկարչություն.....	16
8- Հայերեն-պարսկերեն առածանի.....	16

## Պարսկերեն բաժին

1- Լուրեր.....	1-4
----------------	-----



**Շապիկի առաջին էջում՝** Քեսար

**Վերջին էջում՝** Լույս է տեսել Էդ. Բաղդասարյանի նոր գրքերը

Համար 185, մարտ 2014 թ.

No. 185, March 2014

ماهنامه لویس - شماره ۱۸۵ فروردین ماه ۱۳۹۳

# ԼՈՒՅՍ

## Մշակութային եւ հասարակական ամսագիր

Արտոնատեր եւ գլխավոր խմբագիր՝

**Էդ. Բաղդասարյան**

Փոստարկը 15875-9488 Թեհրան - Իրան

Էլեկտրոնային փոստ՝ [louys\\_monthly@yahoo.com](mailto:louys_monthly@yahoo.com)

Ինտերնետային հասցեն՝ [www.louysonline.com](http://www.louysonline.com)

**LOUYS**

**Armenian Cultural and Social Monthly**

License-holder and Editor-in-Chief

**Ed. Baghdasarian**

[www.Edic-Baghdasarian.com](http://www.Edic-Baghdasarian.com)

**POBox 15875-9488 Tehran – Iran**

**E-mail : [louys\\_monthly@yahoo.com](mailto:louys_monthly@yahoo.com)**

**Internet : [www.louysonline.com](http://www.louysonline.com)**

**Թերթի Գինը՝** Հատվածառ - 5000 ռիալ

**Բաժանորդագրություն՝**

**Իրան՝** մեկ տարի՝ 60,000 ռիալ

**Արտասահման՝** մեկ տարի՝ 50 ԱՄՆ դոլար

Հոդվածների հեղինակների կարծիքները կարող են

չհամընկնել խմբագրության տեսակետներին:

Արտատպության դեպքում հղումը «ԼՈՒՅՍ» - ին

պարտադիր է:

# Հայկական Քեսար. պատմական ակնարկ

Թուրքիայի աջակցությամբ մարտի 21-ի վաղ առավոտյան ահաբեկչական խմբավորումները Թուրքիայի Յալաղաղի անցակետից անարգել մտել են Միրիայի հայաբնակ Քեսարի շրջան եւ ուժգին հարձակումով գրավել Քեսարն ու հարեւան գյուղերը: Քեսարում սպրոդ մոտ 2000 հայեր, թողնելով ամեն ինչ, մի կերպ սպաստանել են մոտ 65 կմ հեռավորության վրա գտնվող Լաթաքիայում եւ սպասում են կառավարական զորքերի կողմից Քեսարի ազատագրմանը, որպեսզի վերադառնան իրենց տներ, թեւեւ հայտնի է դարձել, որ զինյալներն արդեն թալանել են հայերի տներն ու թալանածը տեղափոխել Թուրքիա:

Քեսարը գտնվում է Միրիայի հյուսիս-արեւմուտքում, Թուրքիայի հարավային Հաթայ նահանգին (Ալեքսանդրետի սանջակ) սահմանակից հատվածում: Քեսարը հնագույն բնակավայրերից է համարվում, սակայն հստակ տեղեկություններ չկան, թե հայերը կոնկրետ երբևէ այնտեղ են հաստատվել Քեսարում: Մի շարք աղբյուրներ նշվում է 13-14-րդ դարերը, իսկ որոշները՝ այն հասցնում մինչև Տիգրան Մեծի ժամանակներ:

1909-ի սպրիլյան ջարդերը, որոնք ընդունված է կոչել «Ադանայի կոտորածներ», հասել են նաեւ Քեսարի շրջան: Թուրք զինվորների դեմ Քեսարում դիմադրություն է կազմակերպվում, որից հետո բնակչությունը լքում է բնակավայրերը եւ հեռանում Լաթաքիա: Թուրքերը թալանել ու այրում են Քեսարի շրջանի հայկական գյուղերն ու բնակավայրերը: Հայտնի է, որ այդ ընթացքում մոտ 200 հայեր են զոհվել:

1915-ի ցեղասպանության ժամանակ Քեսարցիները որոշել էին դիմադրել եւ չհնազանդվել տեղահանության որոշմանը, սակայն չկարողանալով կազմակերպված դիմադրել՝ ենթարկվել են բռնի տեղահանությանը դեպի Հորդանան եւ Դեր-Չորի անապատներ: Հայտնի է, որ բռնի տեղահանվել են մոտ 8 հազար հայեր, որոնցից 5 հազար սպանվել են:

Անգլիացիները 1918-ին գրավել են Ալեքսանդրետի սանջակը, սակայն հանձնել են ֆրանսիացիներին, իսկ 1920-ին այն մտել է Ֆրանսիայի մանդատին հանձնված Միրիայի կազմի մեջ: 1938-ին ստեղծվել է Հաթայի ինքնավար պետությունը, սակայն 1939-ի հունիսի 23-ի պայմանագրով Ֆրանսիան Հաթայը նվիրեց Թուրքիային: Այդ ընթացքում Քեսարում ըմբոստություն է բռնկվել Թուրքիայի կազմ անցնելու դեմ, որից հետո Քեսար է այցելում Միրիայում եւ Լիբանանում Պապական նվիրակը, տեսնում հայության վիճակը եւ դիմում Հռոմի պապին: Այս ընթացքում կարելուք դերակատարություն է ունենում նաեւ կարդինալ Գրիգոր Պետրոս Աղաջանյանը եւ արդյունքում միայն Քեսարի շրջանը հետ է միացվում Միրիային, սակայն քեսարցիների հողատարածքները մնում են Թուրքիայի կազմում:

Մենք խստիվ դատապարտում են ոճազործ ահաբեկիչներին եւ նրանց հովանավորող Թուրքիային, ԱՄՆ-ի եւ Եվրոմիության իմպերիալիստական մեծ տերություններին, որոնք արդեն չորս տասնամյակ է, որ Միջին Արեւելքում իրենց իմպերիալիստական եւ ծավալապաշտական ծրագրերն են իրականացնում՝ որոնց արդյունքում զոհվել են միլիոնավոր անմեղ ժողովուրդ, տեղահանվել կամ գաղթել են մի քանի միլիոն խաղաղ բնակչություն, վաճառվել են մի քանի հարյուր միլիարդի հասնող զենքեր եւ արեւմտյան այլ իրեր, թալանվել են տեղական ժողովրդների ազգային հարստությունը եւ այլն:

իրանահայ Համայնք

Քաթրին Աշտոնը Սպահանի հայոց Ս. Ամենափրկչեան Վանքում

Սպահանի ՀՊՍ Առաջնորդարանի կայքէջ 11/03/2014



Երկուշաբթի՝ 2014 թվականի մարտի 10-ին, երեկոյան ժամը 4:30-ին, Եւրոմիության արտաքին քաղաքականության եւ անվտանգության հարցերով գերագույն հանձնակատար Քաթրին Աշտոնը ժամանեց Նոր Ջուղայի ս. Ամենափրկչեան վանք: Ս.Ա. վանքում Քաթրին Աշտոնին եւ նրան ընկերակցող պատվիրակությանը՝ Սպահանի հայոց թեմի առաջնորդ գերշ. Տ. Բարգեն եպս. Չարյանի գլխավորությամբ, դիմավորեցին Ծահինշահիի համայնքի հոգեւոր տեսուչ հոգշ. Տ. Անանիա վրդ. Գունակյանը, Պատգամավորական ժողովի, Թեմական, Կրօնական եւ այլ մարմինների առեմնապետերը եւ ներկայացուցիչները:

Պատվիրակության անդամները նախ այցելեցին որմանկարներով զարդարված, 350-ամյա վաղեմություն ունեցող Ս. Ամենափրկչեան վանքի «Ս. Հովսեփ Արեմաթացի» եկեղեցի, որտեղ Վանքի «Կոմիտաս» երգչախումբը խմբավարությամբ պրն. Արմեն Ամիրխանյանի հանդես եկավ ս. Պատարագից «Մարմին տերունական», «Զրիստոս ի մեջ մեր հայտնեցավ» եւ «Մուրբ, սուրբ» երգերով եւ իր ելույթն ավարտեց «Կիլիկիա» երգով: Տկն. Քաթրին Աշտոնը եւ պատվիրակության անդամները հիացմունքով ունկնդրեցին ս. Պատարագից երգված կտորները, սպա հմայված դիտեցին եկեղեցու գունազարդ որմանկարները, որոնք ներկայացնում են Հին ու Նոր կտակարանների ամբողջ պատմությունը, եկեղեցու խորհուրդները, Ս. Գրիգոր Լուսավորչի չարչարանքները եւ մանավանդ Դրախտ-Դժոխք սքանչելի պատկերը:

Այնուհետեւ պատվիրակության անդամները բարձրացան Վանքի Ծաղկյալ դահլիճ, ուր առաջնորդ Սրբազանը բարի գալստյան խոսք արտահայտելով հյուրին եւ պատվիրակության մյուս անդամներին, անդրադարձավ իրանահայության կյանքին ու նրանց ունեցած առավելություններին ու իրավունքներին: Բացատրեց թե ինչպիսի կազմակերպ համայնքներ են, եւ որ ինչպիսի ակտիվ կյանք են վարում հոգեւոր, ազգային ու մշակութային ոլորտներում: Նա մատնանշեց կառավարության հետ սերտ հարաբերությանը եւ ներկայացրեց Իրանը որպես համագոյակցության երկիր եւ նշեց, որ 400 տարիներից ի վեր հայերը, որպես քրիստոնյաներ, իսլամ եղբայրների ու քույրերի հետ ապրել են հարգանքով եւ սիրով: Սրբազան Հայրը շնորհակալություն հայտնեց Եւրոմիության խորհրդարանին Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու կապակցությամբ, միաժամանակ անդրադարձավ Եվրոպայի դատարանի կողմից դատապարտված թուրք գործիչ Դոդու Փերինչեքի արդարացման վճռին, հիշեցնելով, որ մեկ ամիս առաջ Մեծի տանն Կիլիկիո Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա Կաթողիկոսը, մի նամակով բողոքարկել է Եվրոպայի դատարանին՝ ընթերցելով Վեհափառ Հայրապետի նամակից մի հատված:

Սրբազան Հայրն իր խոսքի շարունակության մեջ կարեւորությամբ ընդգծեց, որ Իրանի պետությունը միշտ գորակցել է մեզ՝ մեր եկեղեցիների ու մշակութային կոթողների պահպանման գործում, մինչդեռ սրանից մի քանի տարի առաջ հարեւան Ադրբեջանում ագերիներն ավերեցին Հին Ջուղայի պատմական արժեք ներկայացնող խաչքարերը, որն ինքնին մշակութային

ցեղասպանություն է: Թեմակալ Առաջնորդն ավարտելով իր արտահայտությունները՝ հույս հայտնեց, որ Եւրոխորհրդարանը կբարձրաձայնի այս մասին, կճանաչի մարդկային իրավունքները եւ կդատապարտի նման արարքները, որպեսզի այլեւս չթույլատրվեն նման ցեղասպանությունների շարունակությունը այլուր:

Սրբազան Հոր խոսքերից հետո արտահայտվեց Տկն. քաթրին Աշտոնը, վստահեցնելով, որ անպայման հետևելու եւ պաշտպանելու է մարդկային իրավունքները եւ ներկայացված խնդիրները:

Պաշտոնական հանդիպման ավարտին առաջնորդ Սրբազան Հայրը հանուն ազգային իշխանության հուշանվերներ հանձնեց Քաթրին Աշտոնին: Ապա պատվիրակության անդամներն այցելեցին ս. Ամենափրկչեան վանքի «Խաչատուր Կեսարացի» անվան թանգարանը, որտեղ առաջնորդ Սրբազան Հայրը Հայոց ցեղասպանության տաղավարի առջև երկար բացատրություններ տալով իրագործված ոճրի վերաբերյալ, քարտեզի վրա ցույց տվեց այն վայրերը, որտեղ իրագործվել են Հայոց ցեղասպանությունը, ինչպես նաեւ Դեր-Չորից բերված նահատակների աճյունների բեկորները, այնուհետեւ շրջելով թանգարանում՝ ներկայացրեց 10-րդ դարից մինչեւ 18-րդ դարի ձեռագրերը, եկեղեցական սպասները, յուղաներկ պատկերներն ու զանազան այլ արժեքավոր ցուցանմունքները: Սրբազան Հայրը հատկապես անդրադարձավ անգլիական տպամեքենային, որը ս. Ամենափրկչեան վանքում աշխատած երրորդ տպամեքենան է եղել, նաեւ խոսեց Խաչատուր վրդ. Կեսարացու մասին, ով՝ իր եւ իր գործակիցների ջանքերով, ս. Ամենափրկչեան վանքում հիմնադրել է Իրանի եւ Միջին Արեւելքի առաջին տպարանը:

Վերջում հարգելի հյուրը գրառում կատարեց թանգարանի հուշամատյանում, այնուհետեւ թանգարանի մուտքի առջև պատվիրակության անդամներն առաջնորդ Սրբազան Հոր եւ ազգային մարմինների հետ հավաքական լուսանկարվելուց հետո, հրաժեշտ տվեցին:

Երվանդ Օտյանի «Ընկեր Բ. Փանջունի»-ն պարսկերեն

Araxnews 27/01/2014



Թեհրանում, «Օֆոդ քեթաթ» հրատարակչության կենտոնական գրախանութում կայացավ հայ անվանի գրող Երվանդ Օտյանի «Ընկեր Բ. Փանջունի» գրքի պարսկերեն թարգմանության շնորհանդեսը:

Գիրքը թարգմանել է Անդրանիկ Խեչումյանը, շապիկը գծագրել է Քիանուշ Ղարիբփուրը, հրատարակվել է 1500 տպաքանակով, «Օֆոդ քեթաթ» հրատարակչության կողմից:

Հիշատակենք, Օտյանի ստեղծագործությունները ցայժմ թարգմանվել են ռուսերեն, ֆրանսերեն, բուլղարերեն, հունարեն, թուրքերեն, ալբաներեն և այլ լեզուներով:

Օտյանի պիեսները բազմիցս բեմադրվել են Հայաստանի և Սփյուռքի թատրոններում, իսկ «Ընկ. Բ. Փանջունի» վեպի հիման վրա նկարահանվել է «Ընկեր Փանջունի» (1992 թ., ռեժիսոր՝ Արման Մանարյան), «Գեղծ լրտեսը» պատմվածքի մոտիվներով՝ նույնանուն (1966 թ., ռեժիսոր՝ Չենրիկ Մալյան, երկուսն էլ Հայֆիլմ) կինոնկարները:

## Հայաստան

### Քեսաբի նոր դեպքերը

**Մարտի 22, 2014**

Թուրքիայի հետ սահմանակից Սիրիայի հայաբնակ Քեսաբի ուղղությամբ ահաբեկչական Ալ-Նուսրա խմբավորման ջոկատները իրականացրել են 4 թեւից հարձակում: Թուրքական Gercekgundem կայքի փոխանցմամբ՝ մարտի 21-ի վաղ առավոտյան ահաբեկչական Ալ-Նուսա խմբավորման ջոկատները 4 կողմերից լայնածավալ հարձակման են անցել Սիրիայի հյուսիսում հայերով եւ այլ լիներով բնակեցված Լաթակիայի շրջան: Նշվում է, որ ահաբեկիչների 2 խոշոր խմբեր հարձակման են անցել Թուրքիայի տարածքից: Թուրքական կայքը նշել է, թե Սիրիայի կառավարական գործերին հայտնի է, որ հետ մղել ահաբեկիչների հարձակումները:

### Հայաստանի դեսպանը ԵԱՀԿ մշտական խորհրդում ներկայացրել է Քեսաբի վիճակը



**Մարտի 28, 2014**

Թուրքիայի տարածքից ահաբեկչական խմբավորումների կողմից հայաբնակ Քեսաբի վրա տեղի է ունեցել հարձակում, որի արդյունքում տարհանվել է քաղաքի բնակչությունը: Այդ մասին մարտի 27-ին ԵԱՀԿ Մշտական Խորհրդի հանդիպմանը հայտարարել է Հայաստանի մշտական ներկայացուցիչ, դեսպան Արման Կիրակոսյանը՝ հայտարարություն անելով Քեսաբի շուրջ ստեղծված իրավիճակի վերաբերյալ: Խորը մտահոգություն հայտնելով Սիրիայի հյուսիս-արևմուտքում իրադրության կտրուկ սրման կապակցությամբ՝ «Հ դեսպանը նշեց, որ Թուրքիայի տարածքից ահաբեկչական խմբավորումների կողմից հայաբնակ Քեսաբի վրա տեղի է ունեցել հարձակում, որի արդյունքում տարհանվել է քաղաքի բնակչությունը: Դեսպան Կիրակոսյանը ուշադրություն հրավիրեց այն հանգամանքի վրա, որ ծայրահեղական խմբերի կողմից բնակիչների սեփականությանը հասցվել է զգալի կորուստներ, վնասվել են հայկական եկեղեցիները:

### Ազատամարտի վետերանների միությունը արտահերթ խորհրդակցություն է հրավիրել՝ Քեսաբ դեպքերի հետ կապված

**Մարտի 28, 2014 թ.**

Ազատամարտի վետերանների միությունը հրավիրել է արտահերթ խորհրդակցություն, կապված՝ Սիրիայի Քեսաբ համայնքում տեղի ունեցած վերջին իրադարձությունների հետ: Նրանց տարածած հաղորդագրության մեջ ասվում է.

«Ազատամարտի վետերանների միությունը իր խորը զայրույթն ու ցասումն է արտահայտել կատարվածի առնչությամբ եւ խստորեն դատապարտել Քեսաբի խաղաղ բնակչության նկատմամբ ծայրահեղականների իրականացրած ահաբեկչական գործողությունները: Թուրքական զինուժի գործողությունների պատճառով տեղաբնակ հայությունը տարհանվել է, ավերվել եւ հրկիզվել է նրանց բնակատեղիները: Յեղասպանությունից մոտ մեկ դար անց մագապուրծ եղած հայերը, որոնց մի մասը 1915թ հետո ձեւավորվել էր Սիրիայում՝ կրկին բռնել է գաղթի ճանապարհը: Ազատամարտի վետերանների միությունը իր գորակցությունն է հայտնում Սիրիայում գտնվող հայ բնակչությանը եւ թուրքական իշխանություններից պահանջում անհապաղ դադարեցնել հայազգի բնակչության նկատմամբ անմարդկային ոտնձգությունները. «Կոչ ենք անում հայկական սփյուռքին համախմբվել եւ բողոքի ակցիաներ կազմակերպել ի նշան թուրքական զինուժի գործողությունների. Կոչ ենք անում միջազգային կազմակերպությունների դատապարտել տեղի ունեցածը եւ ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ խաղաղ բնակչության տարհանման, նրանց բնակատեղիների ոչնչացման ուղղությամբ»:

### Հայոց երկու կաթողիկոսները քննարկել են Քեսաբում ստեղծված իրավիճակը



**Մարտի 25, 2014թ.**

Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ն, մարտի 24-ին, հեռախոսագրույց է ունեցել Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոս Արամ Ա-ի հետ՝ Քեսաբի եւ շրջակա բնակավայրերի բռնագավթման առնչությամբ, որի հետևանքով տարհանվել է քաղաքացիական բնակչությունը, մեծավ մասամբ հայ բնտանիքներ, ավերվել եւ հրկիզվել են տներ, պղծվել սրբավայրեր: Գարեգին Բ-ն իր խորը մտահոգությունն է արտահայտել կատարվածի առնչությամբ եւ դատապարտել Քեսաբի խաղաղ բնակչության նկատմամբ ծայրահեղականների իրականացրած ահաբեկչական գործողությունները, որոնք աջակցություն են ստացել Թուրքիայի կողմից: Զրույցի ընթացքում նա իր գորակցությունն է հայտնել Արամ Ա Կաթողիկոսին: Քեսաբում ստեղծված կացության վերաբերյալ Գարեգին Բ-ն հեռախոսագրույց է ունեցել նաեւ Դամասկոսի Հայոց թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Արմաշ եպիսկոպոս Նալբանդյանի հետ: Գարեգին Բ-ն Մայր Աթոռում հրավիրված խորհրդակցության ընթացքում հաստատել է, որ Սուրբ Էջմիածինը աշխարհասփյուռ իր թեմական կառույցներով

շարունակելու է իր աջակցությունը սիրիահայությանը՝ աղոթելով, որ խաղաղությունը վերահաստատվի Միրիայի աստվածասեր ժողովրդի կյանքում, եւ տեղահանված ու գաղթական ընտանիքները վերադառնան իրենց հայրենի օջախները:

NEWS.am

## «Libération». Քեսաբի վրա հարձակումը տեղի է ունեցել Թուրքիայի մասնակցությամբ

Մարտի 29, 2014թ.

NEWS.am-ը զգալի կրճատումներով ներկայացնում է վերլուծաբան Ժան-Պիեր Պերենի հաղվածք, որը հրապարակվել է ֆրանսիական «Libération»-ում:

Առաջին անգամ սիրիացի ամպատամբները Միջերկրական ծով հասան: Հարձակումը նրանց թույլ տվեց գրավել մի քանի քաղաքներ ու գյուղեր, այդ թվում նաեւ Թուրքիային սահմաններ՝ Քեսաբ գյուղը: Քեսաբը մեկն է այն քիչ բնակավայրերից, որտեղ բնակվում են 1915թ.-ի ապրիլից 1916թ.-ի հուլիսն ընկած ժամանակահատվածում թուրքական իշխանությունների կողմից կազմակերպված հայոց ցեղասպանությունից փրկված հայեր:

Դատելով ամենից՝ հենց «Ջերիաթ ան-Նուսրիի» գրոհայինները Թուրքիայում գործողությունն են անցկացրել, ինչը նշանակում է Անկարայի մասնակցությամբ: Այս անգամ «Libération»-ի տվյալներով նրանք, հավանաբար, օգտագործել են մի քանի տանկ, որոնք ամենայն հավանականությամբ տրամադրվել են Սաուդյան Արաբիայի կողմից, ինչը կարող է շրջադարձային կետ դառնալ այս պատերազմում:

Իր կողմից սիրիական իշխանությունները հաստատել են, որ ապստամբները դաշնակից ջիհադիստների հետ եկել են Թուրքիայից իրենց շրջանը հարձակման ենթարկելու համար: Երկուշաբթի գրանցվել է Թուրքիայի ռազմաօդային ուժերի եւ սիրիական հակաօդային պաշտպանության ինքնաթիռների բախման նվազագույնը 12 դեպք նույն այդ սահմանի երկայնքով, որից հետո թուրքական կործանիչը հարվածել է սիրիական ինքնաթիռի:

## Հայկական պատվիրակությունը հանդիպել է ԱՄՆ-ի Պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչների հետ Քեսաբի հարցի կապակցությամբ

Մարտի 29, 2014թ.

Ամերիկային հայ համայնքի ներկայացուցիչների եւ կրոնական գործիչների պատվիրակությունը Ամերիկայի հայ դատի գրասենյակի հետ համատեղ հանդիպել է ԱՄՆ-ի Պետդեպարտամենտի պաշտոնյաների հետ եւ կոչ է արել ամերիկյան կառավարությանը անհապաղ միջոցներ ձեռնարկել Միրիայում պատմականորեն հայկական Քեսաբ քաղաքի վրա Թուրքիայից ահաբեկիչների հարձակումներին վերջ տալու համար: Այդ մասին NEWS.am-ին հաղորդել են Ամերիկայի հայ դատի գրասենյակի մամուլի ծառայությունից:

Հանդիպման ընթացքում հայ համայնքի ներկայացուցիչներն ընդգծել են, որ Միացյալ Նահանգները պատասխանատու են Քեսաբի քաղաքացիների պաշտպանության համար, առավել եւս, որ այդ շրջանի բնակիչների ընտանիքներն

առավելապես ապրում են ԱՄՆ-ում, ձգտում են ապահովել նրանց պաշտպանությամբ ու ապաստանով:

Պատվիրակությունը ամերիկացի պաշտոնյաներին մի շարք պահանջներ են ներկայացրել, մասնավորապես հրապարակայնորեն դատապարտել «Ալ-Բաիդայի» հետ կապված ահաբեկիչների հարձակումները, Թուրքիայի ցուցաբերած աջակցությունն այդ հարձակումներին: Պատվիրակությունը նաեւ խնդրել է ԱՄՆ-ին անմիջապես հեռացնել ծայրահեղականներին, որպեսզի քաղաքացիական անձինք կարողանան վերադառնալ իրենց տները, կոչ են արել վերականգնել Քեսաբի շուրջ ապառազմականացված գոտիները:

Հայ համայնքի ներկայացուցիչներն ԱՄՆ-ից սպասում են նպատակաուղղված հումանիտար օգնություն Քեսաբից Լաթակիա տեղափոխված անձանց համար, ինչպես նաեւ խնդրում են հետաքննել Թուրքիայի կողմից խմբավորումներին աջակցության ցուցաբերումը, այնուհետեւ հրապարակել եզրակացությունները:

Հիշեցնենք, որ մարտի 21-ի վաղ առավոտյան սիրիական ընդդիմության «Ջերիաթ ան-Նուսրա» խմբավորումները չորս կողմից հարձակվեցին Լաթակիա նահանգի վրա, որը բնակեցված է հայերով ու պալեիթներով: Ահաբեկչական խմբավորումները Միրիայի վրա հարձակվել են Թուրքիայի տարածքից:

Նշենք, որ Քեսաբի հայաշատ շրջաններում իսլամիստ ահաբեկիչների դեմ գործողություն իրականացնող սիրիական ռազմական ինքնաթիռին հարվածել էին թուրքական կործանիչները:

## Մահացել է քանդակագործ Արա Շիրազը



18 Մարտի 2014թ.

Քանդակագործ Արա Շիրազն այս գիշեր մահացել է: Այս մասին HayNews.am-ը տեղեկացավ «Նաիրի» բժշկական կենտրոնի փոխտնօրեն Լուսինե Աղաբաբյանից: Նա ասաց, որ քանդակագործը ծայրահեղ ծանր վիճակում էր, ուներ գլխուղեղի արյան շրջանառության սուր խանգարում. «Նրա մոտ զարգացել է պոլիօրգանային անբավարարություն»:

Հիշեցնենք, որ նրան հիվանդանոց էին տեղափոխել փետրվարի 24-ին:

Հայ քանդակագործ, ՀՀ Ժողովրդական նկարիչ Արա Շիրազը ծնվել է 1941-ին, Երևանում: 20-րդ դարի հայտնի բանաստեղծ Հովհաննես Շիրազի և բանաստեղծուհի Միլվա Կապուտիկյանի որդին է: HayNews.am

**Քեսաբահայերը պատմում էին, որ անհոգ են ապրել, մեծ ունեցվածք են ունեցել.**

**Հայ պատգամավորները վերադարձել են Սիրիայից**



**29 Մարտի 2014 թ.**

Սիրիա մեկնած հայ պատգամավորներն այսօր վերադարձել են Երեւան:

Ինչպես HayNews.am-ին տեղեկացրեց ՀՀԿ-ական պատգամավոր Նաիրա Կարապետյանը՝ իրենք պատրաստվում են մյուս շաբաթ ասուլիս հրավիրել եւ ամփոփել այցի արդյունքները: «Շատ տպավորված ենք այցելությանը, բավականին արդյունավետ այցելություն էր, ստացել ենք շատ առաջարկներ, ինքներս էլ ունենք շատ մտահոգումներ: Նախ, պետք է իրավիճակը ներկայացնենք հանրությանը, մեր ղեկավարությանը, քննարկենք առաջարկները, իմի բերենք, մշակենք կոնկրետ ծրագիր եւ սկսենք գործել: Սիրիա այցելության երեք օրերի ընթացքում մենք եղել ենք Լաթաքիայում, Դամասկոսում, Լիբանանում, հանդիպել ենք հայ համայնքի, նրանց հոգեւոր առաջնորդների, քաղաքների ղեկավարության, պատգամավորների, ինչպես նաեւ Սիրիայի նախագահի, վարչապետի եւ Ժողովրդական ժողովի նախագահի հետ»,- ասաց պատգամավորը: Նա նշեց, որ տարիանված քեսաբահայության վիճակը շատ տխուր է. «Տարիանված են, ամեն ինչ կորցրած, բոլորը պատմում էին, որ անհոգ ապրել են, մեծ ունեցվածք են ունեցել, միշտ վտանգ եղել է, բայց պաշտպանվածություն ապահովել են եւ այժմ մի քանի ժամում թողել են իրենց բնակավայրը ու եկել ապրում են եկեղեցու բակում: Դուք չեք պատկերացնի՞ ինչ տեսարան էր, եկեղեցու բակում դռակներ էին գցված, պատմություն ամ պատմություն լսել, արտասվել ենք, բոլորս լրիվ պատկերացրինք, թե ինչ է կատարվել 100 տարի առաջ, Փառք Աստծո, գոհեր չենք տվել: Միեւնույն ժամանակ, շատ հպարտ ու յիստիկ էինք, իրենց մտքում միայն Քեսաբ վերադառնայն է եւ մեզնից էլ միայն աջակցություն էին խնդրում Քեսաբը վերականգնելու հարցում»:

Հիշեցնենք, որ մարտի 24-ին ԱԺ մի խումբ պատգամավորներ մեկնել էին Լաթաքիա:

HayNews.am

**Տուն-տուն մտել են, վառել, թալանել, կրակել կենդանիների վրա, ամբողջը ջարդել եւ փշրել. Քեսաբի քաղաքապետ**



**Մարտի 27, 2014թ.**

Լաթաքիայի Աստվածածին եկեղեցում եւ հարակից տարածքում ժամանակավոր բնակատեղի են գտել Քեսաբից տարիանված մոտ 1800 հայեր՝ 600-650 ընտանիք: Այս մասին NEWS.am-ի թղթակցի հետ գրույցում ասաց Քեսաբի քաղաքապետ Վազգեն Չափարյանը:

Նա նշեց, որ հայերի վիճակը վատ է, նրանք ոչինչ չունեն՝ ոչ հագուստ, ոչ սնունդ, ոչ փաստաթուղթ, որովհետեւ ամբողջը մնացել է Քեսաբում:

«Լավ չեն հայերը, վատ վիճակում են, վտանգ կա, վախ կա: Տուն-տուն մտել են, վառել, պատռել, թալանել, կրակել կենդանիների՝ շների, հավերի վրա, ամբողջը ջարդել եւ փշրել, շատ վատ է: Ամեն ինչ կարիք ունեն, ոչ հագուստ, ոչ սնունդ, ոչ փաստաթուղթ չունեն, ոչ մի բան չունեն, ամբողջը մնացել է Քեսաբում Հույս ունեին, թե մեկ օրում կվերադառնան, բայց այսպես եղավ»,- ասաց քաղաքապետը: Ինչ վերաբերում է Քեսաբում ծավալված ռազմական գործողություններին, Վազգեն Չափարյանն ասաց, որ դրանից ինքը տեղյակ չէ, գիտի միայն, որ կառավարությունը պատրաստվում է: Նրանք հույս ունեն վերադառնալ Քեսաբ: Հիշեցնենք, որ մարտի 21-ի վաղ առավոտյան ահաբեկչական Ալ-Նուսա խմբավորման ջոկատները 4 կողմերից լայնածավալ հարձակման են անցել Սիրիայի հյուսիսում հայերով եւ այելիներով բնակեցված Լաթաքիայի շրջան: Թուրքիայի Հաթայ նահանգին սահմանակից Սիրիայի հայաբնակ Քեսաբի շրջանում ապրող 600 հայ ընտանիք տեղափոխվել են Լաթաքիա: Մարտի 24-ին ԱԺ մի խումբ պատգամավորներ մեկնել են Լաթաքիա:

**ԲՀԿ. Հայաբնակ Քեսաբի դեպքերի հետ կապված ԵՄ-ի լռությունն անհասկանալի է**

**Մարտի 25, 2014թ.**

Սիրիայի հայաբնակ Քեսաբի դեպքերը կազմակերպվել են Թուրքիայի կողմից, որն ահաբեկիչներ է ուղարկել հայերի դեմ: Այս մասին մարտի 25-ին լրագրողներին հայտնել է ԲՀԿ խմբակցության քարտուղար Նաիրա Չոհրաբյանը:

Ըստ նրա՝ ԵԽԽՎ-ի նստաշրջանին, որը մեկնարկում է ապրիլի 7-ին, կբարձրացվի սիրիահայերի հարցը: «Այսօր

Թուրքիան ԵՄ-ում անդամակցության է հավակնում, եւ ինձ զարմացնում է ԵՄ-ի յոռությունը: Ըստ էության՝ նույն սցենարն է իրականացվում, ինչ եւ հարյուր տարի առաջ՝ 1915թ. իրադարձությունների ժամանակ, երբ գերտերությունները յոռություն էին պահպանում թուրք իշխանությունների արյունային գործողությունների ժամանակ, իսկ ոմանք էլ աջակցում էին Թուրքիային»:

Չոհրաբյանը նշել է, որ նման դեպքերում Եվրոպան փորձում է խոսել ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների, եվրոպական հիմնարար արժեքների մասին, սակայն նույն Եվրոպային պետք է հիշեցնել, որ նա բազմիցս խախտում է այդ արժեքները: «ԵՄ-ի բարձրաստիճան պաշտոնյաները արտահայտվում են Ուկրաինայի իրադարձությունների շուրջ: Սակայն այժմ, վերջիվերջո, նրանք պետք է ԵՄ-ում անդամակցության հավակնող Թուրքիային մետիջ ուղարկեն»:

Հիշեցնենք, մարտի 21-ի վաղ առավոտյան Սիրիայի ընդդիմության «Ջեքհաթ ան-Նուսրա» ահաբեկչական խմբավորման ջոկատները գրոհել էին հայաբնակ Լաթաքիա նահանգի վրա: Երկու խոշոր ահաբեկչական խմբավորումները Սիրիայի վրա էին հարձակվել Թուրքիայի կողմից:

**Էրդողանի հրահանգով են ահաբեկիչները հարձակվել հայկական Քեսաբի վրա. սիրիացի հրամանատար**



Մարտի 26, 2014թ.

Թուրքական Birgun պարբերականը հարցազրույց է վերցրել Սիրիայի հայաբնակ Քեսաբ ներխուժած ահաբեկիչների դեմ պայքարող Սիրիայի կառավարական զորքերի հրամանատարներից Միհրաջ Ուրալի հետ, ով ահաբեկիչների հարձակումների մեջ մեղադրել է Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը:

Հեռախոսով տված հարցազրույցի ժամանակ սիրիացի հրամանատար Միհրաջ Ուրալը նշել է, թե տվյալ պահին ինքը գտնվում է Քեսաբում եւ մարտնչում է Թուրքիայից ներխուժած ավազակախմբերի դեմ:

«Այս պահին բախումների կիզակետում ենք: Էրդողանի եւ իմպերիալիստների կերակրած ջիհադական ավազակախմբերի դեմ ենք պայքարում: Գող Էրդողանի կերակրած մարդասպանները հարձակվում են մեզ վրա»,- ասել է Միհրաջ Ուրալը՝ շեշտելով, որ «Այ-Կահդայի» մաս կազմող խմբավորումները հարձակվել են հայկական Քեսաբի դեմ, իսկ իրենք պաշտպանում են Թեսաբը, քանի որ այն Սիրիայի կազմում է:

Սիրիացի հրամանատարը նշել է, թե իրենք կարողացել են հետ մղել ջիհադականների հարձակումը եւ ստիպել են

նրանց հետ քաշվել եւ հավելել, որ տեղի բնակչությունն աջակցում է իրենց: NEWS.am

**Քեսաբի 600 հայ ընտանիք հեռացել են Լաթակիա**



Մարտի 24, 2014թ.

Թուրքիայի Հաթայ նահանգին սահմանակից Սիրիայի հայաբնակ Քեսաբի շրջանում ապրող 600 հայ ընտանիք տեղափոխվել են Լաթակիա: Այս մասին գրել է թուրքական T24.com.tr կայքը:

Թուրքական կայքը նաեւ գրել է, որ Լաթակիա հեռացած հայերի մեծ մասը ապաստանել են հարազատների կամ ծանոթների տներում: Իսկ 250 հոգի տեղավորվել են եկեղեցու 2 սրահներում:

Նշենք, որ մարտի 21-ի վաղ առավոտյան ահաբեկչական Այ-Նուսա խմբավորման ջոկատները 4 կողմերից լայնածավալ հարձակման են անցել Սիրիայի հյուսիսում հայերով եւ այլեւիներով բնակեցված Լաթակիայի շրջան:

Ահաբեկիչների 2 խոշոր խմբեր հարձակման են անցել Թուրքիայի տարածքից: NEWS.am

**Սիրիայի ԱԳՆ-ն պահանջել է Էրդողանի կառավարությունից դադարեցնել հայաբնակ Քեսաբում ահաբեկիչներին բացահայտ աջակցությունը**

Մարտի 24, 2014թ.

Սիրիայի ԱԳՆ-ն պահանջել է Էրդողանի կառավարությունից դադարեցնել հայաբնակ Քեսաբում ահաբեկիչներին բացահայտ աջակցությունը:

Սիրիայի ԱԳ ու էմիրատների հարցերով նախարարության պաշտոնական աղբյուրը հայտարարել է, որ մարտի 21- 22 սահմանամերձ Քեսաբ շրջանում Թուրքիայի կառավարությունը աննախադեպ ու ոչնչով չարդարացված ագրեսիա է իրականացրել Սիրիայի ինքնիշխանության նկատմամբ, որով հաստատվում է Էրդողանի կառավարության հանցավոր մասնակցությունը սիրիական ճգնաժամին՝ դրա հենց ամենասկզբից: Դա դրսևւորվում է ահաբեկիչներին բացահայտորեն սատարելով: Նրանք Սիրիա են ներթափանցում Թուրքիայի տարածքից՝ սպանելու խաղաղ բնակչությանն ու քանդելու երկրի ենթակառուցվածքը:

«Ներսիրիական գործերին թուրքական միջատությունն ապացուցում է, որ Էրդողանի կառավարության քաղաքականությունը տապալված է ու չի կարող ծառայել թուրք ժողովրդի պահանջմունքների բավարարմանը: Բազմաազգարանոց բողոքի ակցիաների մասնակիցները Էրդողանից պահանջում են հրաժարական տալ: Սիրիան

Էրդողանի կառավարությանից պահանջում է դադարեցնել ագրեսիան ու ահաբեկիչներին աջակցելը, պահպանել ՄԱԿ ԱԽ բանաձեռերը՝ հրաժարվելով ավանդուրաներինց ու թուրքական բանակը հարելան պետության դեմ օգտագործելուց»,-ասվում է Սիրիայի ԱԳՆ պաշտոնական ներկայացուցչի հայտարարությունում:

Նշենք, որ ահաբեկիչների գործողությունների պատճառով Սիրիայի հայաբնակ Քեսաբ շրջանը լքել են մոտ 670 հայ ընտանիքներ՝ ապաստանելով Լաթակիա քաղաքի եկեղեցում ու հայկական դպրոցում:

**Սերժ Սարգսյանը Քեսաբի իրադարձությունների մասին. Հայերի երրորդ տեղահանությունը լրջագույն մարտահրավեր է**



**Մարտի 24, 2014թ.**

Նախագահ Սերժ Սարգսյանը Քեսաբի իրադարձությունների վերաբերյալ Հաագայի համաժողովների կենտրոնում հանդես է եկել մամուլի համար հայտարարությամբ: Նախագահն իր խորը մտահոգությունն է հայտնել Քեսաբի շուրջ տեղի ունեցող իրադարձությունների կապակցությամբ: «Մենք բոլորս շատ լավ ենք հիշում Քեսաբի պատմությունը, որը վերջին հարյուրամյակի ընթացքում, ցավոք, հարուստ է հայերի տեղահանման դժոխային իրողություններով», -ասել է Սերժ Սարգսյանը:

Հանրապետության նախագահը հիշեցրել է, որ առաջին ծանր պատուհասը Քեսաբի շրջանի համար դեռևս 1909 թվականին էր, երբ ապրիլին թուրքական զինված ջոկատները ներխուժեցին Քեսաբ: Հայերն ապաստանեցին Գարատուրանի լեռներում եւ ծովեզերքում: Քեսաբը հրկիզելուց ու թալանելուց հետո թուրքերն ուղղվեցին դեպի Գարատուրան, այրեցին ու կողոպտեցին վերին թաղի տները: Հայերը ֆրանսիական փոխադրանավով տեղափոխվեցին Լաթաքիա: Գաղթականները մոտ մեկ տարի Լաթաքիայում մնալուց հետո վերադարձան Քեսաբ եւ վերակառուցեցին իրենց տները:

Պատմական իրողություններին անդրադառնալիս Սերժ Սարգսյանը հիշատակել է նաև մեկ այլ տարեթիվ՝ 1915 թվականը, երբ Հայոց ցեղասպանության գաղթից եւ արտոններից եւս անմասն չմնաց Քեսաբի բնակչությունը: Քեսաբցիներն արտոնվեցին երկու ուղղությամբ՝ դեպի Դեր Զոր եւ դեպի հարավ՝ մինչեւ Հորդանան: Հազարավոր քեսաբահայեր զոհվեցին, մեծամասնությունը՝ Դեր Զորի անապատներում:

«Քեսաբի հայերի այսօրվա՝ թվով արդեն երրորդ տեղահանությունը ազգային փոքրամասնությունների պաշտպանության 21-րդ դարի մեխանիզմներին նետված լրջագույն մարտահրավեր է: Կարծում եմ՝ բոլորը պետք է

գիտակցեն, որ ինքնըստինքյան առաջ եկող գուգահեռները սթափեցնող պետք է լինեն բոլոր կողմերի համար», -ընդգծել է նախագահ Սերժ Սարգսյանը:

Նախագահը շնորհակալություն է հայտնել Սիրիայի իշխանություններին՝ այս ծանր պահին քեսաբահայության պաշտպանության համար ձեռնարկվող քայլերի համար:

«Ես արդեն հանձնարարել եմ ՄԱԿ-ի՝ Նյու Յորքի եւ Ժնևի գրասենյակներում Հայաստանի Հանրապետության դիվանագիտական ներկայացուցչություններին՝ հետամուտ լինել մարդու իրավունքների եւ ազգային փոքրամասնությունների հարցերով մասնագիտացված կառույցներում Քեսաբի հայության անվտանգության երաշխավորման եւ նրանց բնակության մշտական վայրեր ապահով վերադարձի խնդիրներին», - ասել է նախագահ Սարգսյանը:

Նախագահ Սերժ Սարգսյանի հավաստմամբ, Սիրիայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատունն աշխատում է քեսաբահայությանն աջակցելու համար անհրաժեշտ միջոցառումների ծրագրի վրա, որն իրականացվելու է ամբողջ ծավալով:

**Թեհրանը Թուրքիային եւ Սիրիային զսպվածության կոչ է արել**

**Մարտի 24, 2014թ.**

Իրանն իր անհանգստությունն է հայտնել Թուրքիայի եւ Սիրիայի միջեւ ռազմական լարվածության հետ կապված եւ կողմերին զսպվածության կոչ արել:

Իրանի ԱԳ փոխնախարար Հոսեյն Ամիր Աբդոլահիյանի կարծիքով իրադարձությունների ռազմական տարբերակը էլ ավելի կխորացնի կողմերի միջեւ խնդիրները եւ իրավիճակը Սիրիայի տարածքում, հաղորդում է Iran.ru-ն:

Նշենք, որ Հոսեյն Ամիր Աբդոլահիյանի հայտարարությունը պայմանավորված է միջադեպով, որի ընթացքում թուրքական ռազմական զորքերը հարվածել են սիրիական ռազմական օդանավին: Թուրքական կողմի պնդմամբ՝ սիրիական օդանավն, իբր, խախտել է Թուրքիայի օդային տարածքը: Սիրիան հերքում է այդ մեղադրանքները՝ Թուրքիայի գործողությունները որակելով որպես ագրեսիա:

**Տեսագրություն է հայտնվել, թե ինչպես են թուրքերը թուլյա տալիս ահաբեկիչներին ազատ մտնել հայաբնակ Քեսաբ**

**Մարտի 25, 2014թ.**

Թուրքական Haber.sol կայքը տեղադրել է մի տեսագրություն, որն ապացուցում այն փաստը, որ թուրքական իշխանությունների աջակցությամբ են ահաբեկչական խմբավորումները Թուրքիայից մտել Սիրիայի հայաբնակ Քեսաբի շրջան:

Haber.sol կայքի փոխանցմամբ՝ Թուրքիայից Սիրիա մտած ահաբեկչական «Ալ-Նուսրա» եւ «Իսլամի ճակատ» խմբավորման զինյալները նկարահանել են, թե ինչպես են ձեռքները թափ տալով անցնում թուրք-սիրիական սահմանակետը եւ սահմանակետում որեւէ թուրք աշխատակից չի միջամտում իրենց:

Նշենք, որ մարտի 21-ի վաղ առավոտյան ահաբեկչական Ալ-Նուսա խմբավորման ջոկատները 4 կողմերից լայնածավալ հարձակման են անցել Սիրիայի հյուսիսում հայերով եւ այլեւիներով բնակեցված Լաթաքիայի շրջան:

Ահաբեկիչների 2 խոշոր խմբեր հարձակման են անցել Թուրքիայի տարածքից:



## Թուրքիայի կողմից սիրիական օդանավը խփելուց հետո ռուսական 3 ռազմանավ շարժվում են դեպի Սիրիայի ափեր



Մարտի 24, 2014թ.

Թուրքական օդուժի կողմից սիրիական ռազմական օդանավը խփելուց հետո ռուսական 3 ռազմանավ, այսօր՝ մարտի 24-ի առավոտյան, Բոսֆորի եւ Դարդանելի նեղուցներն անցել են եւ շարժվում են դեպի Միջերկրական ծով:

Թուրքական Milliyet-ի փոխանցմամբ՝ Մեւ ծովից դուրս եկած ռուսական Minsk, Olengorsky եւ Kaliningrad ռազմանավերը իրար հետեւից անցել են Բոսֆորի եւ Դարդանելի նեղուցներն ու շարժվում են Միջերկրական ծով եւ Սիրիայի ափեր:

Նեղուցներն անցնելու ժամանակ ռուսական ռազմանավերին ուղեկցել են թուրքական առափնյա պաշտպանության նավերը:

Նշենք, որ մարտի 23-ի կեսօրին թուրքական կործանիչները խփել են Սիրիայի տարածքում ահաբեկիչների դեմ գործողություններ իրականացնող սիրիական ռազմական օդանավ:

## Սկանդալ. Թուրքիայի հետախուզության պետը հայտնել է, որ 2000 բեռնատար գեներ է ուղարկել Սիրիա. նոր գաղտնալսում

Մարտի 27, 2014թ.

Թուրքիայի ԱԳ նախարարի, փոխնախարարի, Ազգային հետախուզության ծառայության պետի եւ ՉՈՒ գլխավոր շտաբի պետի տեղակալի միջեւ Սիրիայի հետ կապված սկանդալային խոսակցության գաղտնալսումն է հայտնվել ինտերնետում:

Secim gudumu ծածկանունը կրող օգտատիրոջ կողմից YouTube-ում տեղադրած գաղտնալսման մեջ ըստ պնդման խոսում են Թուրքիայի ԱԳ նախարար Ահմեդ Դավութօղլուն, փոխնախարար Ֆերիդուն Մինիրիօղլուն, Ազգային հետախուզության ծառայության պետ Հաքան Ֆիդանը եւ ՉՈՒ գլխավոր շտաբի պետի տեղակալ Յաշար Գյուլերը:

Մենյակում արված գաղտնալսման մեջ Դավութօղլուն խոսում է Սիրիայի տարածքում թուրքական հող համարվող Մուլեյման Շահի դամբարանի մասին, երբ Ազգային հետախուզության ծառայության պետ Հաքան Ֆիդանը նշում է, թե հարկ եղած դեպքում ինքը 4 մարդ կուղարկի Սիրիա եւ այնտեղից 8 հրթիռ կարձակեն Թուրքիայի տարածք եւ Սիրիայի դեմ պատերազմ սկսելու հիմք կստեղծվի:

Այնուհետ Դավութօղլուն շարունակում է՝ ասելով. «պետք է 2012-ին հարձակվեինք, պետք է համարձակ որոշումներ ընդունեինք, ափսոս, որ չմտանք Սիրիա»:

Այդ ընթացքում Հաքան Ֆիդանը նշում է, թե իրենք մոտ 2000 բեռնատար գեներ են ուղարկել Սիրիա, որին հակադարձում է Յաշար Գյուլերը՝ պնդելով, թե այնտեղ ոչ թե գեների, այլ զինամթերքի կարիք կա: NEWS.am

## ՀՀ մի խումբ քաղաքացիներ պատրաստ են կամավորական ջոկատ կազմել ու մեկնել Սիրիա՝ պաշտպանելու հայաշատ բնակավայրերը

Մարտի 26, 2014թ.

Հայաստանում կան կամավորներ, որոնք ցանկություն են հայտնել կամավորական ջոկատ կազմել եւ գնալ Սիրիա՝ պաշտպանելու հայաշատ բնակավայրերը: Այս մասին այսօր՝ մարտի 26-ին, հայտարարել են ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի մոտ հավաքված մի քանի տասնյակ քաղաքացիներ, որոնք «UN stop terrorist Turkey, save kids' lives», «UN silence supports Turkey», «Քեսաբը հայտարարում է նոր ԱՄԱԼԱ-ի ծնունդ, հայտարարվում է գորահավաք» եւ նմանատիպ այլ գրություններով պաստառներով բողոքի ակցիա են անցկացրել ՄԱԿ-ի գրասենյակի մոտ՝ պահանջելով խստորեն դատապարտել Սիրիայի հայաշատ Քեսաբ շրջանում Թուրքիայի ահաբեկչական քայլերը եւ դրանց տալ համապատասխան իրավական գնահատական, իսկ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին՝ ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ:

«Ցանկանում ենք 20-30 հոգանոց ջոկատ կազմել: Այս մտքի մասին մենք կհայտնենք կառավարությանը: Այս ջոկատն ավելի շատ կարող է սիրիահայերին օգնել հոգեպես, որպեսզի նրանք զգան, որ իրենց հայրենակիցներն իրենց կողքին են եւ անհրաժեշտ պահին իրենց հետ կլինեն», - NEWS.am-ին ասաց նախաձեռնության անդամներից մեկը՝ Արման Մխիթարյանը:

Նրա խոսքով՝ ՄԱԿ-ի լռությունը տարօրինակ է. «Մենք ուզում ենք հիշեցնել այս կառույցին, թե ինչ նպատակների է այն կոչված ծառայելու: Մենք դատապարտում ենք ՄԱԿ-ի լռությունը: Սա հանցագործություն է: Սա լուռ համաձայնություն է Թուրքիայի արարքների հետ»:

Քաղաքացիները նամակ հանձնեցին ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակ, որում ասվում է. «Թուրքիան խախտել է միջազգային բոլոր օրենքներն ու պարտավորվածությունները՝ մարտի 21-ին գնդակոծելով Սիրիայում գտնվող հայկական Քեսաբ գյուղը: Սա Ցեղասպանության շարունակությունն է: Թուրքիան ձգտում է Ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին ընդառաջ իրականությունը դարձնել իր կողմից ծրագրված ոճիրը»:

Նամակը մակագրված է Հայության կողմից:

Լուսանկարը՝ ԱրսենՍարգսյանի/NEWS.am

ՆԱ ԱՍՏԴԵՐ ԵՐ ՈՐՍՈՒՄ

ՉՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ



2014 թվականի փետրվարի 21-ի լույս 22-ի գիշերը վախճանվեց Գրիգոր Գուրգաղյանը: Վաղ առավոտյան, գտնվելով հանգուցյալի բնակարանում, ես որոշ ժամանակ մնացի մահճակալի մոտ, որի վրա կանգ էր առել մեծ գիտնականի սիրտը: Եվ մտաբերեցի, թե ինչպես մի անգամ Գուրգաղյանը մի տեսակ հուզախառը եւ բավական երկար խոսեց հենց իր սրտի մասին: Ես շատ լավ եմ հիշում այդ օրը: 1998 թվականի դեկտեմբերի 18-ն էր: Չեմ պարծենում սուր հիշողությամբ: Պարզապես գիտեմ, որ այդ օրը մենք բոլորովին էլ ոչ շքեղորեն նշում էինք, ինչպես մենք էինք ասում, «Օրիոնյան հորեյանը»՝ արտամթնոլորտային «Օրիոն-2» աստղադիտարանով սարքավորված հրթիռի դեպի տիեզերք արձակման քսանհինգամյակը: Գրիգոր Արամովիչն այդ օրն ասաց, թե քառորդ դար առաջ իր սիրտն ուժգին տրոփում էր, այնքան ուժգին, որ թվում էր՝ դուրս է թռչելու կրծքից: Դա երջանիկ տրոփյուն էր: 1973 թվականի դեկտեմբերի 18-ի վաղ առավոտյան Բայկոնուր տիեզերակայանից աշխարհում առաջին անգամ Երկրի ուղեծիր դուրս բերվեց մի տիեզերանավ, որը մտավ համաշխարհային աստղագիտության եւ աստղաֆիզիկայի պատմության մեջ: Դա «Մոյուզ-13» տիեզերանավն էր: Նավի հրամանատարն էր Պյոտր Կլիմուկը, ինժեներ-օպերատորը՝ Վալենտին Լեբեդեւը: «Օրիոն-2»-ի գլխավոր կոնստրուկտորը եւ տիեզերական գիտափորձի գիտական ղեկավարն էր Գրիգոր Գուրգաղյանը:

Քսանհինգ տարի անց ես իմացա, թե այդ ինչու էր ակադեմիկոս Գուրգաղյանի սիրտը պատրաստ «դուրս թռչելու կրծքավանդակից»: «Օրիոն-2»-ի հաջող գործարկումից երկու տարի առաջ «Մոյուզ-11» տիեզերանավում տեղադրվել էր գուրգաղյանական «Օրիոն-1»-ը, որը երկարաժամկետ գործողության տիեզերական աստղադիտարան էր: Ցավոք, այդ թռիչքը ողբերգական ավարտ ունեցավ: Տիեզերանավի անձնակազմը՝ տիեզերագնացներ Դորբովոյսկին, Վոլկովը եւ Պացաւեր գոհվեցին վայրէջքի ժամանակ: Նշենք, որ օպերատոր եւ էլեկտրոնիկայի մասնագետ Վիկտոր Պացաւեր, ինչպես ինքն էր ասում, սրբազան երազանք ուներ՝ տիեզերքից վերադառնալուց հետո տեղափոխվել Հայաստան, որտեղ մտադիր էր ապրել եւ աշխատել Գառնիում, ավելի ճիշտ՝ Գառնիի աստղափոսական կենտրոնում:

Այնպես որ, կարելի էր հասկանալ «Օրիոն-2»-ի հեղինակ Գուրգաղյանի հոգու եւ սրտի վիճակը այն պահին, երբ տիեզերք էր անակվում երկրորդ տիեզերանավը, իր վրա կրելով նրա մտքի արգասիքը: Եվ ահա մեծ աստղաֆիզիկոսի, ինժեներ-կոնստրուկտորի, բառիս ուղղակի եւ փոխարեքական իմաստով իսկական ուղեւտագետի այդ սիրտը կանգ առավ նրա կյանքի 92-րդ տարում:

Երկար ու համառորեն էր պայքարում Գրիգոր Արամովիչը ծանր, եթե չասենք ահավոր հիվանդությունների դեմ: Նա կուրացավ երկու անգամ: Հազիվ էր կարողանում ձայներ ընկալել նույնիսկ լսողական սարքի օգնությամբ: Չէր լսում այն մարդը, որն իր ողջ կյանքում ծարավի էր գրույցների, վեճերի, բանավեճերի, երկխոսությունների՝ աստղերի մասին, Տիեզերքի մասին, Ղարաբաղի մասին, Հայաստանի պատմության եւ ապագայի մասին, քրիստոնեական բարոյականության մասին, պատերազմի եւ խաղաղության մասին, հայ ժողովրդի համար պառակտման վտանգավորության մասին: Չէր տեսնում այն մարդը, ում Մարտիրոս Մարյանը եւ Վիլյամ Մարյանը անվանում էին լույսի ու գույնի երգիչ, նկատի ունենալով նրա վրձնած անկրկնելի արեւաշունչ կակաչները՝ կանաչ սարերի լանջերին:

Չորրորդ հարկի մեր բնակարանների դռների միջև տարածությունն ընդամենը մեկուկես մետր է: Հաճախ էինք բարձրաձայն երկխոսությունների բռնվում: Մեր հանդիպումների մասին ես շատ եմ գրել: Ես տեսնում էի, թե ինչ անձնագոհություն է ցուցաբերում Գուրգաղյանի կինը՝ Մարիաննան, որին քույր եմ անվանում: Երկուսիս հայրերն էլ ստալինյան բռնաճնշումների գոհեր էին: Նա օր ու գիշեր խնամում էր անօգնական ամուսնուն: Ի դեպ, հաճախ էլ ուրախությամբ ծաղրում էր մեր երկխոսությունները:

Դժվար էր տեսնել, թե ինչպես է դեռեւս ոչ շատ վաղուց արագաբայ, անդադրում, անհանգիստ մարդը հանկարծ օրվա քսանչորս ժամը անցկացնում անշարժության մեջ: Ահա թե ինչ ասաց մի անգամ, չիմանալով, որ ես միշտ գրառումներ եմ կատարում. «Առաջ ես չէի սիրում երկար քնել, քանզի ինձ համար ժամանակից թանկ ոչինչ գոյություն չունի: Իսկ հիմա անընդհատ ուզում եմ քնել, որպեսզի երագում տեսնեմ տաք արեւն ու վառ աստղերը, կարմիր կակաչներն ու կապույտ երկինքը»:

«Օրիոն-2»-ի հաղթարշավից հետո Գուրգաղյանն ու իր համախոհները ձեռք զարկեցին մի նոր նախագծի, նոր տիեզերական աստղադիտարանի, այն կոչելով «Քրոմոս»: Գուրգաղյանի կարծիքով այդ ծրագիրը պետք է հիմք ծառայեր ստեղծելու յուրօրինակ գիտությունների Հայկական ակադեմիա՝ Տիեզերքում: Գործընկերներից շատերը ժայտով էին վերաբերվում բուն գաղափարին: Դրանք իմ կողմից շատ հարգված գիտնականներ էին, որոնց հետ, բնականաբար, ես ինձ թույլ չտվեցի վեճի բռնվել: Քանզի ինձ համար, որպես գրողի, չափանիշ էր բուն փաստը: Գրիգոր Գուրգաղյանն արդեն ապացուցել է եւ փառք բերել Հայաստանին: Չորս աստղադիտակներից եւ սպեկտրոգրաֆներից բաղկացած «Քրոմոս»-ի բախտն այնպես չբերեց, ինչպես «Օրիոն-2»-ինը: Եվ ասեմ անկեղծաբար. խորապես հոգուս դիպավ ոչ թե գործի

տեխնիկական կողմը, որից քիչ են հասկանում, այլ Գուրգաղյանի գրած բառերը, որպես ինչ-որ քնարական, եթե չասենք՝ հայրենասիրական շեղում. «Եթե վաղը Արարատյան դաշտավայրում խփեն նավթի բյուրավոր շատրվաններ, կամ էլ Հայաստանը, ասենք, երկրորդ Ճապոնիա դառնա էլեկտրոնիկայի գծով, ապա բոլորովին էլ չենք գարմացնի աշխարհին: Բայց եթե վաղը բոլոր երկրների բոլոր ռադիոկայանները այդ նույն աշխարհին հայտնեն, թե Երկրի ուղեծիր է դուրս բերվել հայկական արբանյակ՝ հայկական «Քրոմոս» աստղադիտարանով, ապա ողջ աշխարհը կցնցվի մեր Հայաստանով:

Երագո՞ղ: Ռոմանտի՞կ: Իսկ ինչ կա որ: Մի՞թե վատ բան է լինել թե՛ երագող, թե՛ ռոմանտիկ եւ, միաժամանակ, միջազգային հեղինակավոր գիտաժողովի ամբիոնից պաշտոնական հայտարարություն լսել, թե «Թույլ աստղերի սպեկտրայ դասակարգման ապագա են հանդիսանում միայն եւ միայն Գ.Գուրգաղյանի «Օրիոն-2» մեթոդը եւ Տիեզերք համված աստղադիտակների եւ սպեկտրոգրաֆների օգնությամբ այդ մեթոդի լայն կիրառումը»:

Այսօր, երբ արդեն կանգ է առել ականավոր գիտնականի եւ փոխտնօրինի սիրտը (եւ հավատում եմ, որ ինչ-որ ժամանակ մեր ժողովուրդը եւ ընդհանրապես ողջ մարդկությունը նորից նախկին սիրով եւ նախկին պատկառանքով կվերադառնա գրքին, որի մեջ կտեսնի աշխարհի փրկությունը եւ այնժամ կիմանա, թե փոխտնօրինական ինչպիսի աշխատություններ ունի Գուրգաղյանը), եւ ցանկանում եմ եւս մեկ անգամ մեջբերում կատարել մեր երկխոսություններից մեկից. «Ես Գուրգաղյանին հիշեցրի, որ շուտով լրանալու է նրա իննսուներորդ տարին: Նա խնդրեց Մարիանային, որ թեթևակի հարմարեցնի աջ ականջի անիծյալ, ցավ պատճառող, լսողական սարքը: Ես կրկնեցի խոսքերս հորեղանի մասին: Նա ոչինչ չասաց: Մտածեցի, թե չի լսել եւ բավական բարձր դիմեցի.

- Ասում եմ, շուտով լրանալու է իննսուներորդ տարիդ: Քո հորեղանը:

Նա գլուխը տարուբերեց, հասկացնել տալով, որ լսել է ինձ, եւ որ այդ հորեղանը բոլորովին էլ չի կարող մեր խոսակցության թեմա լինել, եւ մի տեսակ մտահոգ ասաց.

- Ավելի լավ է՝ դու ինձ պատմես, թե այսօր ինչ է կատարվում աշխարհում:

Այստեղ Մարիանան, նրան ընդհատելով, հայտնեց, թե ամենուր կռվում են, կրակում են, ջմբակոծում են:

- Այսօր ջմբակոծել են Բաղդադը,-ավելացրի ես:

Աստված իմ, ինչ կատարվեց Գրիգորի հետ: Նա երկար լռեց: Հետ գցեց գլուխը, ասես ինչ-որ բան էր կարդում այնտեղ, առաստաղի վրա: Խոր ներշնչելով՝ դանդաղ կռացավ, ջղոտ ափերով ծածկեց դեմքը եւ մատների արանքից բարձր արտաբերեց.

- Ես այնտեղ եմ ծնվել: Բաղդադում:

Այո, Գուրգաղյանը ծնվել է այնտեղ, Բաղդադում: Հրաշքով փրկված նրա ապագա ծնողները, չսված ողբերգություն ապրելով պատմական հայկական Մերաստիայում, անցել էին Տեր Չորի մոզավանքների միջով եւ օթեւան գտել Իրաքում: Տասնամյակներ անց Գրիգոր Արամովիչի որդին՝ Վահագն Գուրգաղյանը Բաղդադում այցելեց 1640 թվականին կառուցված Սուրբ Տիրամոր հայկական եկեղեցին, որի արխիվներում գտավ եգալի փաստաթղթեր, որոնց մեջ էր նաև Գուրգաղյանների ընտանիքում 1922 թվականի հոկտեմբերի 18-ին Գրիգոր անունով կնքված երեխայի ծննդյան գրառումը: Երկու տարի անց այդ ընտանիքը Հայաստան փախավ (հենց փախավ, այն է՝ նաև Արաքսի վրայով):

- Իսկ ո՞րն է քո ամենասիրելի կետը ողջ Տիեզերքում,- հարցրեցի ես:

- Գառնին,-արագ նետեց նա, ասես պատրաստ էր այդ, թվում է թե, տարօրինակ հարցին:

- Ողջ Տիեզերքում միայն Գառնի՞ն,-հարցրեցի ես:

- Ըստ էության, «Օրիոն-1»-ը եւ «Օրիոն-2»-ը մեկնարկել են ոչ թե Բայկոնուր տիեզերակայանից, այլ՝ պատմական Գառնիից: Տիեզերք թռան իմ...որսորդները:

- Ինչո՞ւ որսորդները:

- Նրա համար, որ Օրիոնը որսորդ-հսկա էր, եւ աստվածների հայր Չեւսը նրան վերածեց ամենագեղեցիկ հասարակածային համաստեղության՝ առաջին մեծության երկու վառ աստղերով եւ երկրորդ մեծության եւս երեք աստղերով: Դե, իսկ մեր «Օրիոնները», Գառնիից թռչելով Տիեզերք, վերադարձան Երկիր եւ Գառնի բերեցին աստղային հարուստ որս:

Ահա թե ինչ է գրել այդ մասին մեծ աստղագետ, տեսական աստղաֆիզիկայի հիմնադիրներից մեկը՝ Վիկտոր Համազասպի Համբարձումյանը. «Գիտափորձի ղեկավարը եւ «Օրիոն-2»-ի բոլոր հիմնական սարքերի գլխավոր կոնստրուկտորն է Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Գրիգոր Գուրգաղյանը: Նա նույնպիսի համառությամբ Գառնիում իրագործեց տիեզերքից ստացված լուսանկարների մշակումը: «Օրիոն-2»-ը տվեց ոչ միայն չափազանց հետաքրքրական արդյունքներ գիտության եւ գիտական սարքաշինության համար, այլեւ մեր առջեւ դրեց բոլորովին նոր խնդիրներ, որոնց լուծման համար պահանջվում են նոր «Օրիոններ»»: Ես այս տեքստը նրա համար բարձր ընթերցեցի Մարիանայի ներկայությամբ: Գրիգոր Արամովիչը, ցավից կնճռոտվելով, ականջից դուրս քաշեց լսողական սարքի ծայրը եւ ասաց. «Այդ ամենը ճիշտ է: Մակայն եւ մենակ չէի: Ինձ հետ էին եւ՝ Կոռոյովը, եւ՝ տիեզերագնացները, եւ՝ հայ գիտնականները, եւ՝ հայկական գիտությունը եւ, իհարկե, ողջ Հայաստանը»:

Երկնային արքայություն քեզ, թանկագին որսորդ աստեղաց...

### Հայաստանից թարմ պտուղ-բանջարեղենի արտահանումը քառապատկվել է



#### 21 Մարտի 2014թ.

2014 թվականի մարտի 20-ի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետությունից, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 3312.64 –ի դիմաց, արտահանվել է 11406.03 տոննա թարմ պտուղ-բանջարեղեն:

Այն հիմնականում առաքվել է Վրաստանի Հանրապետություն- 8815.58 տոննա, Ռուսաստանի Դաշնություն- 2486.97 տոննա, Իրաք- 66.72 տոննա, Արաբական Միացյալ Էմիրություններ - 36.60 տոննա, Ուկրաինա- 0.16 տոննա:

# Աղցախ

## Ո՞ր պետություններն են զենք մատակարարում Ադրբեջանին



Ադրբեջանն սպառազինությունների հիմնական տեսակների ներկրման ծավալներով երկրորդ երկիրն է Եվրոպայում: Այս մասին նշվում է Խաղաղության հիմնախնդիրների հետազոտման ստոկհոլմյան ինստիտուտի (SIPRI) զեկույցում:

Չեկույցում նշվում է, որ 2004-2008 թթ-ի հետ համեմատ վերջին 5 տարվա ընթացքում Եվրոպայում զենքի ներկրումը 25 տոկոսով կրճատվել է, իսկ 2009-2013 թթ-ին Ադրբեջանի կողմից զենքի ներմուծումը 378 տոկոսով ավելացել է:

Նշվում է, որ վերջին 5 տարվա ընթացքում Ադրբեջանի ձեռք բերած զենքի 80 տոկոսը ներկրվել է Ռուսաստանից: Ադրբեջանին զենք են մատակարարել նաև Բելառուսը, Ուկրաինան, Իսրայելը եւ Թուրքիան:

Ըստ զեկույցի՝ սպառազինությունների հիմնական տեսակների խոշորագույն ներմուծողը Մեծ Բրիտանիան է, որն այլ երկրներից զենք ձեռք բերելու հետ մեկտեղ սպառում է եվրոպական արտահանման 12 տոկոսը: Երկրորդ տեղում, ներմուծման 12 տոկոս արդյունքով, Ադրբեջան է, երրորդը՝ Հունաստանը (11 տոկոս):

Աշխարհին զենքի հիմնական տեսակներ մատակարարող 5 խոշորագույն պետություններն են ԱՄՆ-ը (29 տոկոս), Ռուսաստանը (27 տոկոս), Գերմանիան (7 տոկոս), Չինաստանը (6 տոկոս) եւ Ֆրանսիան (5 տոկոս):

Չեկույցը պարունակում է 2009-2013 թթ-ի եւ 2004-2008 թթ-երի ընթացքում աշխարհի մի շարք տարածաշրջաններում զենքի ներմուծման եւ արտահանման հարցերով համեմատական վերլուծություն:

## Փորձագետ. Կովկասի պարսիկները մտադիր են Ադրբեջանում իրենց պետությունը ստեղծել

Մարտի 18, 2014 թ.

Ադրբեջանում բնակվող թաթերը (կովկասյան պարսիկներ) հավակնում են Շիրվանի Պարսկական Հանրապետություն ստեղծմանը: Այս մասին, այսօր՝ մարտի 18-ին, մամուլի ասուլիսում նշել է ԵՊՀ արեւելագիտության ամբիոնի դոցենտ Վարդան Ոսկանյանը:

Փորձագետի խոսքով՝ այդ նպատակով թաթերը ստեղծել են «Շիրվանի ազատագրման ճակատը», որը Բաքվի ռեպրեսիվ

քաղաքականության պայմաններում ընդհատակյա պայքար է մղում:

Կազմակերպության այլ խնդիրների շարքում Ոսկանյանը նշել է Ադրբեջանի կողմից «Ֆարսի» անվանման ճանաչումը որպես կովկասյան պարսիկների միակ ընդունելի էթնիկ անվանում՝ թուրքական «թաթ» կամ «դաղը» անվանումների փոխարեն, պարսկերենին Շիրվանի տարածքում հիմնական պետական լեզվի կարգավիճակ տալը, ինչպես նաև պարսիկ ժողովրդի նկատմամբ խտրական եւ ձուլման քաղաքականության դադարեցումը: Լրագրողների հետ հանդիպման վերջում Ոսկանյանը նշել է, որ մայիսի կեսերին Երեւանում տեղի կունենա թաթագիտությանը նվիրված առաջին միջազգային կոնֆերանսը:

# Արեւմտյան Հայաստան

## Վանի Աղթամարը, Յամշենի հովիտները եւ Նեմրուշ լեռը՝ Թուրքիայի ամենակարելոր տեսարժան վայրեր

Մարտ 19, 2014թ.



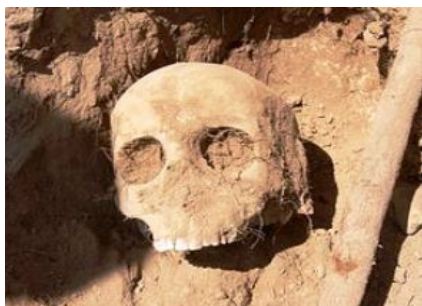
Թուրքական Sozcu պարբերականը հրապարակել է Թուրքիայի ամենակարելոր 20 տեսարժան վայրերի ցանկը, որում տեղ են գտել Վանի Աղթամար կղզու Սուրբ Խաչ հայկական եկեղեցին, Նեմրուշի հայկական հեթանոսական Աստվածների հուշարձանախումբը եւ Համշենի բարձրադիր գեղատեսիլ հովիտները:





Sozcu պարբերականի կազմած 20 կարեւոր տեսարժան վայրերի ցանկում են հայտնվել նաեւ Բայազետում (Դարոյնք-խմբ) 18-դարում հայ վարպետների կողմից կառուցված Իսհաք փաշայի պալատը, Մարդին քաղաքը, որի գլխավոր ճարտարապետն ու կարեւորագույն պատմական շինությունների ճարտարապետը եղել է հայազգի Սարգիս Լոլեն, Արդվին նահանգի գեղեցիկ բնության մեջ գտնվող Քարագյոլ լիճը եւ Կապադովկիայի սնկաձեւ բլուրները:

### Թուրքիայում Ուրֆայի պատմական ամրոցում հայերի գերեզմաններ են հայտնաբերվել



Մարտի 18, 2014թ.

Թուրքիայի Ուրֆա (Եղեսիա) քաղաքի թանգարանի աշխատակիցները քաղաքի պատմական ամրոցի ստորոտում պեղումների ժամանակ քարանձավ են հայտնաբերել:

Թուրքական Hurriyet-ի փոխանցմամբ՝ Ուրֆայի քաղաքային թանգարանի հնագետները Ուրֆայի առասպելական «Չկների լճեր»-ի դիմաց գտնվող պատմական ամրոցի ստորոտում սկսել են պեղումներ իրականացնել, որի ընթացքում հայտնաբերված քարանձավի ներսում հայերին պատկանող գերեզմաններ են հայտնաբերվել:

Նշվում է, որ հայերին պատկանող գերեզմանների մոտ գտնվել են նաեւ թագավորական գահ, ինչպես նաեւ Քրիստոսի, Մարիամ Աստվածածնի եւ այլ սրբապատկերներ:

Նշենք, որ ըստ Մովսես Խորենացու Ուրֆան հիմնել է Օսրոյենի հայ թագավոր Աբգարը, ով քրիստոնեությունն ընդունած առաջին թագավորն է: Աբգար թագավորը պատկերված է հայկական 100 հազարանոց դրամանիշի վրա:

### Թուրքիայում հայերի գանգվածային գերեզման է հայտնաբերվել

Մարտի 03, 2014թ.

Թուրքական մամուլը փետրվարի 28-ին հաստատել է պատմական Չերզիֆան ամրոցում հնագետների կողմից հայերի գանգվածային գերեզման գտնելու տեղեկությունը:

Հաղորդվում է, որ Դիարբեքիի եւ Մարդինի միջեւ գտնվող այդ տարածքում հնագետները տասնյակ մարդկային ոսկորներ են հայտնաբերել: Լրատվամիջոցների առաջին տեղեկություններում նշվել է, որ ոսկորները պատկանում են հանցագործների, որոնց մահապատժի են ենթարկել նախորդ դարի 1990-ական թվականներին, սակայն որոշ ժամանակ անց, լրատվամիջոցների մեծ մասը հրաժարվել է նախնական վարկածից, հաղորդում է Ուղղափառություն.ռու-ն՝ վկայակոչելով Linga-ն:

ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցերի կազմակերպության նախագահության աջակցությամբ Դիարբեքիի շրջանում գտնված ոսկորների դատաբժշկական փորձաքննություն է կատարվել: Հետազոտության արդյունքները հաստատել են, որ նրանք մահացել են նախորդ դարի 20-ական թվականներին: Հիշեցնենք, որ Չերզիֆան ամրոցը հայտնի որպես մի վայր, որտեղ հարյուրավոր հայերի է սպանել ցեղասպանության ժամանակ:

### Արգելված թեմա. Թուրքիան կոտորված հայերի դիակները արդյունաբերական նպատակով վաճառել է Ֆրանսիային



Մարտի 05, 2014թ.

Թուրքիայում կան թեմաներ, որոնց մասին չքարձրածայնելու չգրված օրենքներ կան: Այդ թեմաները բնականաբար գլխավորում են Հայոց ցեղասպանության հետ կապվածները:

Այս անգամ NEWS.am-ը ներկայացնում է 1924-ին տեղի ունեցած մի առեղծվածային դեպքի մասին, որի մասին պնդումներն ուղղակի սարսափեցնում են մարդու: Խոսքը Օսմանյան Թուրքիայում ցեղասպանության ենթարկված հայերի եւ հույների դիակների վաճառքի մասին է:

1924 թվականի դեկտեմբերի 13-ին, Թուրքիայի Մուղանիայի նավահանգստից դեպի Մարսել է ճանապարհվել «Չան» անունը կրող անգլիական բեռնանավ: Որեւէ փաստաթղթեր չեն լրացվել, թե ինչ բեռ է գտնվում նավում: Մակայն նավահանգստի աշխատակիցները նկատել էին, որ մոտ 400 տոննա կշռող բեռը մարդկային դիակներ են: Ոստիկանությունը փորձել է միջամտել, սակայն «վերելից»

եկած հրահանգի շնորհիվ նավը ազատ դուրս է եկել բաց ծով:

Թամեր Չիլինգիրն իր «Քենալիստներն ինչպես 50 հազար դիակ վաճառեցին ֆրանսիացիներին» հրապարակման մեջ հիշեցրել է, որ 1924-ի դեկտեմբերին, Մարոնիկում հրատարակվող «Մակեդոնիա» պարբերականը եւս անդրադարձել է այս թեմային՝ «Տխուր բեռ» վերնագրով:



Այս թեմային է անդրադարձել 1924-ի դեկտեմբերի 23-ի համարում New York Times-ը, գրելով, որ անգլիական նավով Մուդանիայի նավահանգստից 400 տոննա մարդկային դիակներ են տեղափոխում Մարսել՝ նշելով, թե ամենայն հավանականությամբ դրանք սպանված հույների դիակներն են: Կան այլ կարծիքներ, որ նավի բեռը կազմված են եւ հայերի, եւ հույների դիակներից:



Նույն լուրի մասին գրել է նաեւ ֆրանսիական «Միդի» պարբերականը՝ եւս նշելով, որ նավում գտնվել են Թուրքիայում կոտորված հայերի դիակները:

Հույն պատմաբան Վլասիս Ազձիդիսն ուսումնասիրել է այս թեման՝ առանձնացնելով այս սարսափելի փաստերն ապացուցող աղբյուրները՝ Eleftherotytia, New York Times եւ Midi պարբերականները, Էրվե ժորժելի «Չմյուռնիայի ավերման հետ կապված ֆրանսիական արխիվների անհամապատասխանությունը» վերնագրով աշխատությունը եւ Էլիաս Վենեզի անունով մի ականատեսի վկայությունները «31328. ստրկության գիրք» վերնագիրը կրող գրքում: «Փոքր Ասիայում աղետի հետ կապված սարսափելի պատմություն՝ վաճառքի կմախքներ», -գրել է Վլասիս Ազձիդիսն ու հավելել՝ «կարո՞ղ են գոհերի մնացորդները սպանողների համար հարստության աղբյուր հանդիսանալ»:

«Չոհերի դիակներից օճառ ստանալու մի խոսակցություն կար Առաջին համաշխարհայինից սկսած: Բացի այդ, նմանատիպ տարածված պատմություններ կային նաեւ նացիստների կողմից սպանված հրեաների հետ կապված: Այսբանից հետո այդ ամենի մասին սկսում ես վերաբերվել ոչ թե որպես խոսակցության, այլ որպես իրականության», -գրել է պատմաբան Վլասիս Ազձիդիսը:

Արթուր Հակոբյան

**Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված համաժողով Ստամբուլում. 2015թ-ից 1 պակաս. մեր անցյալն ու ապագան**



Մարտ 18, 2014 | 00:06

Ստամբուլի «Իսմայիլ Բեշիքչի» հիմնադրամում, մարտի 16-ին, Թուրքիայի լրագրողներից, փաստաբաններից և մարդու իրավունքների պաշտպաններից բաղկացած նախաձեռնող խումբը Հայոց ցեղասպանության 100-ամյակին ընդառաջ համաժողով էր կազմակերպել «2015թ-ից 1 պակաս. մեր անցյալն ու ապագան» խորագրով:

Ինչպես տեղեկացնում է Akunq.net-ը, գիտաժողովի առաջին նիստը կրում էր «1915 թվականի կնոջ դեմքը» խորագիրը, որը նվիրված էր Հայոց ցեղասպանության ժամանակ բռնության ենթարկված կանանց խնդիրներին: Ցեղասպանության մոռացված կամ անտեսված այս երեսի շուրջ վերջերս կարևոր ուսումնասիրություններ են կատարվում, որոնք ի հայտ են բերում նոր փաստեր: Ուսումնասիրությունները հրապարակ են հանում հայ կանանց՝ ղժվարություններով լեցուն և մոռացված պատմությունները:

Նիստի ժամանակ բանախոսներից Գայուշ Չալլըման Գավրիլովն իր ընտանիքի պատմության օրինակով անդրադարձավ Հայոց ցեղասպանության ժամանակ հայ կանանց ու աղջիկների կրած տառապանքներին: Բանախոսը նշեց, որ այս կանայք վախի կամ ամոթի արդյունքում խուսափում էին խոսել իրենց անցյալի, արմատների մասին: Ցեղասպանության այս տրավման նրանցից ոմանք կարողացան հաղթահարել և խոսել իրենց թոռների կամ երեխաների հետ:

Գ. Չալլըմանն անդրադառնալով այսօր կանանց իրավունքների պաշտպանությանն ուղված պայքարին՝ հայտնեց. «Երբ այսօր Ստամբուլի փողոցներ ենք դուրս գալիս և պաշտպանում բռնաբարված երեխաների ու կանանց, երիտասարդ տարիքում բռնի ամուսնացված աղջնակների իրավունքը, ես այս պայքարի շրջանակներում բարձրաձայնում եմ նաև բռնության ենթարկված այդ հայ կանանց բողոքը»:

Բանախոսը հետաքրքիր դիտարկում կատարեց նաև ցեղասպանություն վերապրած երեխաների գենետիկ հիշողության, հայկական սովորույթներն ու ավանդույթները ենթագիտակցական մակարդակով պահպանելու և առօրյայում ծածուկ կիրառելու վերաբերյալ. «Շատ են մտածել, թե 6 տարեկան երեխան ինչպե՞ս կարող էր հիշել և հետագայում, մոր պես, չյորեք (Չատկվա խմորեղեն-Ակունքի խմբ.) պատրաստել: Կարծում եմ՝ հայ ընտանիքները, վտանգված գոյության ենթագիտակցական բնագոյով, շատ վաղ տարիքից իրենց երեխաներին փոխանցում են շատ մեծ գենետիկ ինֆորմացիա մեր սովորույթների, մշակույթի մասին»:

## Դերսիմահայերի հավատի ու փոխօգնության միությունը Դերսիմի ու Երեւանի միջեւ կապ հաստատելու նպատակով գրասենյակ կբացի



Մարտի 16, 2014թ.

Դերսիմահայերի հավատի ու փոխօգնության միությունը Դերսիմի ու Երեւանի միջեւ կապ հաստատելու նպատակով մտադիր է գրասենյակ բացել: Այդ մասին NEWS.am-ի թղթակցի հետ գրույցում հայտարարել է Դերսիմահայերի հավատի ու փոխօգնության միության նախագահ Միհրան Փրկիչ Գյուլթեփինը:

Անդրադառնալով Հայ առաքելական եկեղեցու Կոստանդնուպոլսի թեմի վերաբերմունքին դերսիմահայերի հանդեպ՝ նա նշել է, որ այսօր գոյություն ունի Հայ առաքելական եկեղեցու Կոստանդնուպոլսի թեմի ներկայացուցիչ, ով դերսիմահայերի հետ այդքան էլ սերտ հարաբերություններ չունի, սակայն նրանց համար մեծ դժվարություններ չի ստեղծում: «Այնուամենայնիվ, երբ մենք ցանկանում ենք մկրտել երիտասարդներին, մենք որոշ դժվարությունների ենք ունենում», - պատմել է Միհրան Փրկիչ Գյուլթեփինը:

Նրա խոսքով՝ Դերսիմահայերի հավատի ու փոխօգնության միությունը հասել է նրան, որ հայերը, ովքեր թաքցնում էին իրենց ինքությունը, այժմ կարող են ազատ ասել իրենց հայ լինելու մասին: «Իհարկե, մենք ավելին չենք կարող, քանի որ հնարավորություն չունենք Դերսիմի հայերին հայերեն սովորեցնել, սակայն եթե կարողանանք այնտեղ թեկուզ մեկ մատուռ վերականգնել, ապա ճանապարհ կհարթենք նրանց կրոնական պահպանման իրականացման համար», - եզրափակել է Միհրան Փրկիչ Գյուլթեփինը:

Հիշեցնենք, որ թուրքական իշխանությունները արյամբ ճնշեցին Դերսիմի ապստամբությունը՝ ոչնչացնելով հազարավոր գյուղեր: Տարբեր աղբյուրների համաձայն՝ Դերսիմում ջարդերի ժամանակ սպանվել է մինչև 100 հազար մարդ: 1915թ.-ի ցեղասպանությունից փրկված եւ Դերսիմի տարբեր գյուղերում ապաստանած հայերը 1938թ.-ին դարձյալ զանգվածային կոտորածի ենթարկվեցին:

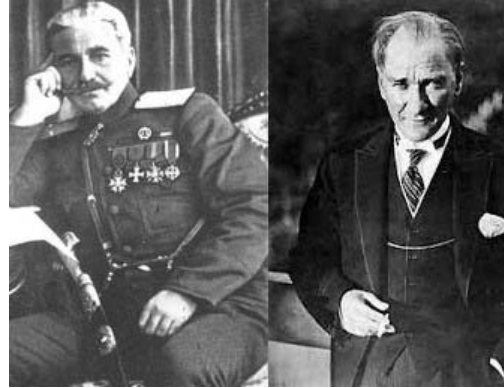
### Ինչ եղավ, երբ Աթաթուրքի մոտ երգեցին Չորավար Անդրանիկին նվիրված երգ

Մարտի 14, 2014թ.

Թուրքիայում կան թեմաներ, որոնց վերաբերյալ կան չբարձրաձայնելու մասին չգրված օրենքներ: Այդ թեմաներից են հայերի հետ կապված տարբեր պատմություններ: NEWS.am-ն այս անգամ ներկայացնում է Թուրքիայի հանրապետության հիմնադիր Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթուրքի եւ պոլսահայ հայտնի լեզվաբան,

ժամանակակից թուրքերեն այբուբենի ստեղծման մեջ մեծ դերակատարություն ունեցած Հակոբ Մարթայանի (Դիլաչար) հետ տեղի ունեցած մի պատմություն:

1934-ի օգոստոսյան մի օր, Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթուրքը ճաշերույթի էր մասնակցում պետական բարձրաստիճան պաշտոնյաների եւ գիտության ոլորտի տարբեր ներկայացուցիչների հետ, որոնց մեջ կային նաեւ այլազգիներ, այդ թվում պոլսահայ լեզվաբան Հակոբ Դիլաչարը:



Ճաշերույթի ընթացքում Աթաթուրքն առաջարկում է, որ ամեն ազգի ներկայացուցիչ իր լեզվով մի երգ կատարի: Գերմանացի պրոֆեսորը գերմաներենով մի ժողովրդական երգ է երգում: Այնուհետ հերթը հասնում է հույն լեզվաբանին: Երբ բոլորը սպասում են, որ հույն լեզվաբանը հույն դասականներից ինչ-որ բան կարտասանի, իսկ նա ասում է. «Ես թուրք եմ, կեցցե Թուրքիան»:

Երբ հերթը հասնում է Հակոբ Մարթայանին, մի քանիսը քթի տակ շնչում են, թե բազմաթիվ լեզուներ իմացող Հակոբ Դիլաչարը բացի թուրքերենից ուրիշ լեզվով չի համարձակվի երգել: Իսկ Հակոբ Մարթայանը ոչ ավել, ոչ պակաս սկսում է հայերենով երգել Չորավար Անդրանիկին նվիրված հայտնի երգը. Իբրեւ արծիվ սավառնում ես լեռ ու ժայռ, թնդացնում ես երկինք, երկիր տենչավառ...:

Սեղանակիցները «Անդրանիկ» բառը լսելուն պես խառնվում են իրար եւ փորձում ոտքի կանգնել, երբ Աթաթուրքը սաստում է նրանց՝ ասելով. «Այս երգի տակ շատերը հանուն իրենց ազգի մահվան են գնացել, հարգանքով լսեք այս երգը»:

Երգի ավարտից հետո Աթաթուրքն ասում է, որ Անդրանիկը թուրքերի թշնամին է եղել եւ հազարավոր թուրքերի սպանել: «Անդրանիկի պես հերոսներ հայերը անցյալում չեն ունեցել ու հետագայում էլ դժվար ունենան: Հայերը ճիշտ են անում, որ հիշում են իրենց հերոսներին», - ասում է Աթաթուրքը՝ հավելելով, որ միեւնույնն է թուրքերն են հաղթել այս անգամ: Արթուր Հակոբյան

### Թուրքիայում խոտի պահեստ օգտագործվող հայկական եկեղեցին պահպանության տակ է վերցվելու

Մարտի 13, 2014թ.

Թուրքիայի Վան նահանգի Շատախի շրջանի Քորու գյուղում գտնվող եւ որպես խոտի պահեստ օգտագործվող եկեղեցին որոշվել է պահպանության տակ առնել:

Թուրքական Bugun պարբերականի փոխանցմամբ՝ օրեր առաջ մամուլում լուրեր էին տարածվել, որ Վանի Շատախի շրջանի գյուղերից մեկում հայկական եկեղեցին որպես խոտի պահեստ են օգտագործում, ինչից հետո Վանի տուրիզմի եւ

մշակույթի վարչության պետ Մուգաֆեր Աքթուրը միջոցներ է ձեռնարկել:

Մուգաֆեր Աքթուրը հայտարարել է, թե եկեղեցին պետական պահպանության տակ առնելու համար արդեն 4 հոգանոց հանձնաժողով է կազմվել, ովքեր տեղում կուսումնասիրեն եկեղեցին: Նա նշել է, թե հանձնաժողովի կազմված զեկույցից հետո եկեղեցու տարածքը կներառվի պետական պահպանության ցանկի մեջ:



Վանի տուրիզմի եւ մշակույթի վարչության պետ Մուգաֆեր Աքթուրը շեշտել է, թե անընդունելի է, որ եկեղեցին որպես խոտի պահեստ օգտագործեն՝ նշելով, թե հարկ եղած դեպքում եկեղեցու վերանորոգման համար գրություն կուղարկեն Մշակույթի եւ տուրիզմի նախարարություն:

## Միջազգային

### ԱՄՆ-ը կարդիականացնի Թուրքիայում գտնվող իր միջուկային զինանոցը



Մարտի 02, 2014թ.

ԱՄՆ-ի էներգետիկայի նախարարությանը կից միջուկային անվտանգության ազգային վարչությունը ծրագրում է վերափոխել թուրքական Ինջիրլիկ բազայում առկա միջուկային զինանոցի սպառազինությունները արդիականացված ռումբերով: Բազայում ընդհանուր առմամբ պահվում է այդ տեսակ մոտ 60-70 ռազմամթերք:

Ինչպես հաղորդվում է, խոսքն արդիականացված «B61-12»-ի մասին է, որը մշակվում 2010թ.-ին մեկնարկված նախագծի շրջանակներում եւ կփոխարինի հնացած «B61» տարբերակին: Նոր ռումբի հիմնական տարբերությունը փոփոխված հետնամասն է, որը հնարավորություն է տալիս նշանառության, ինչը չունեւր «B61»-ը: ՄԱԿ-ը առաջին

փորձարկումներն է անցկացրել, որոնք գնահատվել են որպես հաջողված: Ծրագրվում է, որ նոր ռումբերի գործնական կիրառումը հնարավոր կլինի 2017թ.-ին, հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՄՍ-ը՝ վկայակոչելով Haberturk-ին:

Նշենք, որ ԱՄՆ-ի եվրոպական միջուկային զինանոցները տեղակայված են Բելգիայում, Գերմանիայում, Նիդերլանդներում, Իտալիայում եւ Թուրքիայում: Աճկա տվյալների համաձայն՝ այս երկրներում ընդհանուր առմամբ «B61» մոտ 300 միջուկային ռումբ գոյություն ունի: Ինջիրլիկի թուրքական բազան օգտագործվում է ԱՄՆ-ի եւ Մեծ Բրիտանիայի բանակի կողմից օպերատիվ, ռազմավարական եւ լոգիստիկ կարիքների համար 1955թ.-ից: Այն գտնվում է Ադանա քաղաքից մի քանի կիլոմետր արեւելք:

### ԱՄՆ-ի պետդեպը դատապարտել է Քեսարի դեպքերը



Մարտի 29, 2014թ.

ԱՄՆ-ն խորապես մտահոգված է հայաբնակ Քեսարի վերջին դեպքերի կապակցությամբ, մարտի 28-ի նշագրույցում ասել է պետդեպի մամուլի քարտուղարի տեղակալ Մարի Հարֆը, որը սակայն խուսանավել է Թուրքիայի մասնակցության մասին հարցից:

Պետդեպի ներկայացուցիչը մասնավորապես հայտարարել է. «Մենք խորապես անհանգստացած ենք Քեսարում (Միրիա) կռվի ու վայրագության դեպքերի կապակցությամբ, որը՝ վտանգելով հայ համայնքի կյանքը, շատերին ստիպել է փախուստի դիմել: Բոլոր քաղաքացիները պետք է պաշտպանված լինեն: Մենք դատապարտում ենք Միրիայում քրիստոնյաների եւ այլ փոքրամասնությունների հասցեին շարունակվող սպառնալիքները:

Մենք հետեւում ենք Միրիայում հայերի եւ այլ փոքրամասնությունների դրությանը, եւ գիտենք, որ ծայրահեղականները, ինչպիսին է Իրաքի եւ Միրիայի իսլամական պետությունը, թիրախավորել է նրանց, մենք անհանգստացած ենք փոքրամասնությունների համար եւ ցանկանում ենք ապահովել նրանց իրավունքների պաշտպանությունը»,- ասել է Հարֆը:

Այնուամենայնիվ փոխխոսնակը հրաժարվել է մեկնաբանել Թուրքիայի մասնակցության մասին հարցը:

Հիշեցնենք, մարտի 21-ի վաղ առավոտյան սիրիական ընդդիմության «Ջեհաթ ան-Նուսրա» խմբավորումները չորս կողմից հարձակվեցին Լաթակիա նահանգի վրա, որը բնակեցված է հայերով ու արևելիներով: Ահաբեկչական խմբավորումները Միրիայի վրա հարձակվել են Թուրքիայի տարածքից:

Նշենք, որ Քեսարի հայաշատ շրջաններում իսլամիստ ահաբեկիչների դեմ գործողություն իրականացնող սիրիական ռազմական ինքնաթիռին հարվածել էին թուրքական կործանիչները:



## Պուտին. Արեւմուտքը սահմանն անցավ



Մարտի 18, 2014թ.

Ուկրաինայի դեպքում արեւմտյան գործընկերները սահմանն անցան, իրենց կոշտ պահեցին, անպատասխանատու եւ ոչ մասնագիտական: Այս մասին հայտարարել է Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը՝ դիմելով ՌԴ Դաշնային խորհրդին:

«Մենք բոլոր հիմքերն ունենք կարծելու, որ Ռուսաստանին երկրների վարած քաղաքականությունը կա նաեւ այսօր: Մեզ մշտապես փորձում են նեղը զցել այն բանի համար, որ մենք մեր տեսակետն ունենք եւ փորձում ենք առաջ տանել այն», - ասել է նա:

«Անհրաժեշտ է վերջ տալ հիստերիային, հրաժարվել «սառք պատերազմի» հռետորաբանությունից, եւ ճանաչել ակնհայտ փաստը՝ Ռուսաստանն ինքնուրույն պետություն է, այն ունի իր ազգային շահերը, որոնք պետք է հաշվի առնել եւ հարգել», - հայտնել է նա իր ուղերձում:

Պուտինն ԱՄՆ-ին եւ նրա համախոհներին մեղադրել է աշխարհի ճակատագիրը վճռելու իրավունքն իրենց վերապահելու, «ով մեզ հետ չէ, մեզ դեմ է» սկզբունքով դաշինքներ ստեղծելու մեջ՝ ընդ որում արհամարհելով ՄԱԿ-ի որոշումները:

«Երկրեւեռ աշխարհի փլուզումից հետո, աշխարհի ճակատագրերը վճռելիս իրավացի են միայն նրանք, նրանք ուժ են գործադրում ինքնիշխան պետությունների վրա, «ով մեզ հետ չէ, մեզ դեմ է» սկզբունքով դաշինքներ ստեղծում, ընտրում միայն իրենց հարկավոր ՄԱԿ-ի որոշումները եւ արհամարհում մյուսները», - ասել է Ռուսաստանի նախագահը:

Նա հիշեցրել է Բելգրադի ռմբակոծությունների մասին, «չնայած ԱԽ-ն նման բանաձեւ չուներ», Իրաքի, Աֆղանստանի, Լիբիայի մասին, երբ «ոչ թռիչքային գոտու փոխարեն» օդից հարվածներ էին սկսվել:

«Օադկային հեղափոխությունները քառսով ավարտվեցին, բռնություններով, «Արաբական գարունը» վերածվեց «Արաբական ձմռան», - հայտարարել է Ռուսաստանի նախագահը:

## Ռուսաստանը եւ Ղրիմը պայմանագիր են ստորագրել՝ Ղրիմը ՌԴ-ի կազմում ընդգրկելու մասին



Մարտի 18, 2014թ.

Նախագահ Վլադիմիր Պուտինը, Ղրիմի վարչապետ Սերգեյ Աքսյոնովը, Ղրիմի Գերագույն խորհրդի նախագահ Վալերի Կոնստանտինովը եւ Սեւաստոպոլի «ժողովրդական քաղաքապետ» Ալեքսեյ Չալին պայմանագիր են ստորագրել՝ ՌԴ-ի կազմին հանրապետության միանալու վերաբերյալ: Պայմանագրի ստորագրման արարողությունը կայացել է Կրեմլում:

«Հիմնվելով հանրաքվեի արդյունքների, ժողովրդի կամքի վրա՝ Դաշնության խորհուրդ եւ մտցնում ՌԴ-ի կազմում երկու նոր միավոր ընդունելու մասին օրինագիծը», - հայտնել է ՌԴ-ի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը:

«Խնդրում եմ Դաշնության խորհրդում քննարկել ՌԴ-ի կազմ երկու նոր միավոր ընդունելու մասին սահմանադրական օրենքը. Ղրիմի Հանրապետությունը եւ Սեւաստոպոլ քաղաքը», - հայտարարել է Պուտինը, նշելով, որ ռուսաստանցիների 92%-ը կողմ են Ղրիմի միացմանը Ռուսաստանին:

## Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման դեմ պայքարի հանձնաժողով է ստեղծվել

Մարտի 13, 2014թ.

Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին ընդառաջ ստեղծվել է Ցեղասպանության ճանաչման դեմ պայքարի հատուկ հանձնաժողով:

Թուրքական Hurriyet-ի փոխանցմամբ՝ Թուրքիայի վարչապետի անմիջական հսկողությամբ ստեղծված Հայոց ցեղասպանության ճանաչման դեմ պայքարի հանձնաժողովն արդեն առաջին քայլն է արել՝ գրություն ուղարկելով բոլոր նախարարություններ եւ պահանջելով Ցեղասպանության ճանաչման դեմն առնելու համար առաջարկություններ ներկայացնել:

Նշվում է, թե Թուրքիայի ԱԳՆ-ի, Եվրամիության հարցերով նախարարության եւ վարչապետի խորհրդականների գլխավորությամբ ընթացող աշխատանքները նպատակ ունեն հակազդել Հայկական սփյուռքի աշխատանքներին:

NEWS.am

Խոհեր

Մեր Անցած Ճամփան

Թ. Ղարախանյան Սիրակցի

Նոր դպրոցի շենքի բերումով աշակերտության թիվը հասավ քսան հինգ տղայի եւ յոթ աղջկա, որոնք ուրախությամբ էին դպրոց հաճախում, եւ երբեք չէին բացակայում: Բացի գրել կարողալուց մարզական խաղերի մասի մտածելով, տղաներին երկու ֆուտբոլի թիմի իսկ աղջիկներին էլ երկու դաջբալի թիմի բաժանեցի, զնդակների դրամն էլ անձամբ վճարեցի: Ուսման Չորրի մինիստրությունը առաջին եւ երկրորդ դասարանի մակարդակի համար միանման մեկ դասագիրք էր ծրագրել եւ յուրաքանչյուր գյուղին քսանից-երեսուն գիրք էր հատկացրել: Աղբուլաղ գյուղում դասագրքերի թիվը աշակերտների թվից պակաս լինելու պատճառով աշակերտությունը այնքան էր գրքերը զգգվել որ մինչեւ տարավերջ գրքի վերջին էջերը հագիվ էին կարդացվում: Հիշենք որ ամեն աշակերտի մեկ գիրք չէր հասնում եւ պարտավոր էի տղաների պարագայում մեկ գիրքը հատկացնել երկու աշակերտի եւ աղջիկներին՝ ամեն մեկին մեկ գիրք : Գյուղացիները լցվել էին լի հույսերով: Գյուղի փողոցները, հողի ու փոշու փոխարեն, մանր ավազով լցրած ճանապարհներով էին երթնվելու, բակերը դասավորված ու կոկիկ, մզկիթը լուսավորված ու զարդարված իսլամական մարգարեների մեծ նկարներով եւ աղոթք կարդալու բաժնում, որ դեռ հին եկեղեցու խորանի առաջն էր երկու կտոր գույնզգույն կարպետով ծածկված, գյուղի բաղնիքը մաքրված անճռնի մամուռներից, մի խոսքով կարծես Աղբուլաղ գյուղը հայաթափությունից հետո նորեն իր երեսի փոշին մաքրել էր եւ նորեն հին տեսքն էր գտել եւ նոր շնչով էր շնչում: Այդ տարվա Աշնանամուտին հողագործի դաշտային աշխատանքը դադարեց եւ գիշերները զնիվոր-ուսուցի այցելողները շատացան եւ մուսուլման գյուղացի հյուրերը գիտեին որ այցելողներին բաց գրկով էի ընդունում, այսու սովորաբար թեյնիկս միշտ պատրաստ էի պահում հյուրերի համար: Այցելողների շատերի համար զարդարած ՂՈՐԱՆ սուրբ գիրքը գրավիչ էր եւ գրեթե բոլորն էր սենյակս ներս գալուսն զարդարած ՂՈՐԱՆ սուրբ գիրքն էին որոնում որպեսզի ձերբով շոշափեն, Աստծո անունը հիշեն եւ նստեն. թվում էր թե քրիստոնիայի այցելության գալով ու մի սեղանի նստելով մեղք էին գործում եւ նախքան մեղք գործելը այցելությունը ՀԱԱԼԱՅՏՆՈՒՄ էին: Հետաքրքիր է որ երբ առաջարկում էի ՂՈՐԱՆը Արաբերենի փոխարեն, առաջ պարսկերեն թարգմանությունը կարդան նախնորում էին նախ ոչ-հասկանալի Արաբերենը կարդան հետո պարսկերենը: Միայն երկու անձ կային որ միայն սուրբ գրքի անունը տալով արագ անցնում էին օտար հարցերի եւ իրենց տաղանդները ցուցաբերելու միջոցներ էին փնտրում եւ ինձանից խնդրում որ եթե կարելի է նրանց ներկայացնեմ Իսֆահանի Ռադիոկայանին: Նրանցից մեկի անունը՝ Սաֆար Ալի Սաֆ-ֆարի” էր որ գրել կարողա գիտեր եւ մի քանի կտոր պեղծիկ էր գրել եւ մյուսի անունը՝ “Հայդար Ղանբարի” որ հոյակապ ձայն ուներ եւ Չարմահալի բնության գովքերի երգերն էր երգում: “Պատահաբար մի քանի օրվա համար Նոր Ջուղա էի գնացել Թադեւոս մեծ պապիս եւ Եղիսաբեթ մեծ մամիս այցելության որ Միրաք գյուղից նոր էին տեղափոխվել Նոր Ջուղա եւ Համամի Փողոցը տուն էին վարձել: Սովորաբար, Թադեւոս մեծ պապս եւ Եղիսաբեթ մեծ մամս երեկնապահվա ժամի հինգի մոտերը թեյի պատրաստելու մշակույթը շարունակում էին: Մեծ մամս իրենց ոսկեփայլ մանդալի մեջ ածուխ վառելով թեյի պատրաստություն էր տեսնում եւ երբ ածուխը լրիվ կարմրում էր ոսկեգույն աննդալը իր փայլուն պղնձեա մաղաշով սենյակը ներս էր բերում դնում ռադիոի մոտ որտեղ Թադեւոս մեծ պապս պիտի թեյնիկին թեյ ավելացնեք, կրակը բզգզել մինչեւ ռադիոյի հաղորթումները սկսեին: Այնպես ստացվեց որ մի երեկնապահ Իսֆահանի ռադիոկայանին լսելիս Թադեւոս մեծ պապս կանչեց «Ազիզ արի... Աղբուլաղ գյուղի ու քու անունն են տալիս ...վազգե...»: Ռադիոյի հաղորթումներում Չինվորական-ուսուցիչ Ղարախանյանի մասին գրված գեկույցը ընթերցվեց, հենց այն գրավոր գեկույցի խոստումը, որ մեր պաշտոնական հյուրերը դպրոցի բացման օրը խոստացել էին: Մեծ պապիս ու մեծ մամիս ուրառությանը չափ չկար... կարծես այդ վարկյանից հետո ոչ որ մնացած հաղորդումը չլսեց:


Հոգեկան հրճվանքից, Թադեւոս մեծ պապս սկսեց նորից վերհիշել դպրոցի բացման օրվա եղելությունը եւ հյուրերի հետ իր գրույցները սկսեց նորից կրկնել...



**Թամար Փանոսյան**  
**Շայերեն-պարսկերեն առածանի**  
 زبان‌های ارمنی-فارسی  
 تالیف تامار پانوسیان

121- Ամեն բան իր ժամանակն ունի:  
 هر چیز به هنگام خوش است.  
 هر چیز به جای خویش نیکوست.

122- Ականջիդ հետելը տեսնես:  
 اگر پشت گوشت را دیدی فلان کس یا فلان چیز را خواهی دید.



123- Գնաս կալս, իմանաս հալս:  
 سیر از گرسنه، سوار از پیاده خیر ندارد.

124- Մի ունեցիր հարյուր դահեկան, ունեցիր երկու բարեկամ:  
 یک مرید خر به از یک تویره زر.  
 یک مرید خر به از یک ده شش دانگ است.

125- Շան պես սուտ է ատում:  
 یک روده راست در شکمش نیست.  
 مثل سگ دروغ می گوید.

تحت کنترل درآورد و مانع ورود و خروج تروریست ها و اسلحه شود. مقام نظامی که پیش تر از وی یاد شد این پیشروی را گامی جدید و مهم به سوی مسدود کردن دسترسی تروریست ها به مرز لبنان عنوان کرد.

## ترکیه به حمایت از تروریست های سوری متمم شد

آنکارا - ایرنا - یک گروه ارمنی در آمریکا، ترکیه را به حمایت از معارضان و تروریست های سوری متمم کرد.

## اوباما به تحویل سامانه های هوایی به تروریست ها

### در سوریه می اندیشد

تهران - ایرنا - یک مقام بلندپایه آمریکا از تصمیم رییس جمهوری این کشور به بررسی تحویل سیستم های جدید دفاع هوایی به تروریست های فعال در سوریه خبر داد.



خبرگزاری آسوشینتدپرس روز شنبه با اعلام این خبر افزود: عربستان سعودی می تواند در زمینه ارسال سامانه های یاد شده برای تروریست های در حال مبارزه با دولت سوریه نقش مستقیمی ایفا کند. این سامانه ها، موشک اندازهای دوش افکنی هستند که برد و قدرت انفجاری مورد نیاز برای حمله به هواپیماها و بالگردها در ارتفاع پایین را دارند و تروریست ها در سوریه هم اکنون نیز تعدادی از این تسلیحات را در اختیار دارند. گفته می شود عربستان که یکی از حامیان اصلی تحویل این تسلیحات به تروریست ها در سوریه است، به خاطر برخی ملاحظات آمریکا برنامه ارسال آنها را به حال تعلیق در آورده است. امکان دستیابی گروه های تروریست تندرو به سامانه های جدید پدافند هوایی و احتمال استفاده از این تجهیزات علیه هواپیماهای مسافربری، از ملاحظات است که برای تعلل دولت آمریکا در موافقت با تحویل این سامانه ها به مخالفان دولت سوریه ذکر شده است. براساس این گزارش، در پی شکست های متوالی تروریست ها در برابر ارتش سوریه و عقب نشینی آنها از بسیاری از مناطق راهبردی در ماه های اخیر، آمریکا برای یافتن راه های بیشتری برای تقویت مخالفان دولت سوریه به تکاپو افتاده است.



به گزارش ایرنا، پایگاه خبری 'تودی زمان' ترکیه روزچهارشنبه نوشت: کمیته ملی ارمنیان آمریکا از دولت واشنگتن و کنگره آمریکا خواستار اعمال فشار بر دولت آنکارا برای پایان دادن به حمایت از معارضان و تروریستهای سوری شد. این کمیته اعلام کرد که ترکیه از معارضان و تروریست های سوری در حمله به روستاهای ارمنی نشین در حومه شهر 'لاذقیه' به ویژه شهر 'کسب' در شمال سوریه حمایت به عمل می آورد. ترکیه از آغاز بحران در سوریه به همراه کشورهای عربستان سعودی و قطر از معارضان و تروریست های سوری حمایت به عمل آورده است. سازمان های ملل متحد و دیده بان حقوق بشر به تازگی با انتشار گزارشاتی، ترکیه را به حمایت تسلیحاتی از گروه تروریستی القاعده متمم کرده اند.

## ارتش سوریه دو روستا در منطقه راهبردی قلمون را آزاد کرد

تهران - ایرنا - ارتش سوریه روز شنبه کنترل دو روستا در منطقه راهبردی 'قلمون' را از تروریست ها پس گرفت.



خبرگزاری 'فرانسه' به نقل از یک مقام ارتش سوریه گزارش داد نیروهای دولتی امروز صبح دو روستای 'راس المعره' و 'فلیته' را در منطقه قلمون در نزدیکی مرز با لبنان آزاد و آن ها را از وجود تروریست ها پاک کردند. خبرگزاری فرانسه افزود: پس از آزادی شهر راهبردی 'بیروت' در نیمه ماه مارس (۲۵ اسفند ماه)، آزادی این دو روستا مهم ترین پیروزی اخیر ارتش سوریه محسوب می شود. اهمیت خاص این دو روستا در ریف دمشق به این دلیل است که پس از آزادسازی شهر 'بیروت' از سوی ارتش سوریه، گروهی از تروریست های مسلحی که تا آن زمان در بیروت مستقر بودند، به الفلیته و راس المعره و گروهی هم به 'عرسال' لبنان گریختند. از زمان آزادی بیروت، ارتش سوریه توجه خود را به این دو منطقه معطوف کرده بود تا بتواند با پس گرفتن آن ها، مناطق مرزی با لبنان را

## ترکیه بقایای آثار پایتخت باستانی ارمنستان

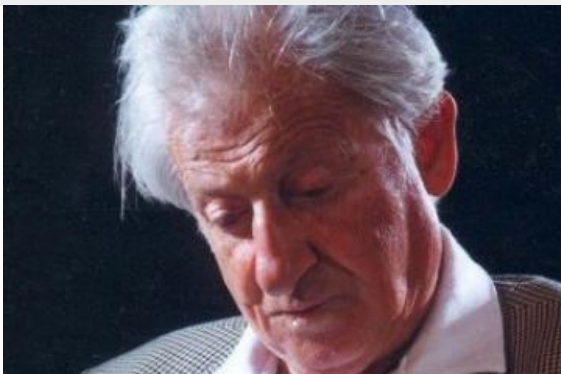
### آنی را نابود می کند



در ترکیه روند نابودی آثار باستانی و فرهنگی ارمنیان شدت یافته است، دولت ترکیه با بی شرمی تمام و با تبلیغات خبرگزاریهای آن کشور سعی دارد کلیه شهرها و آثار باستانی متعلق به ارمنیان را نابود و یا تغییر هویت دهد. اینبار خبرگزاری معروف ترکیه

در مکان های سری، در ارمنستان و با جزئیات کامل منتشر می شوند. پیرو تحقیقات انجام گرفته مشخص شد که این مکالمات توسط دستگاه های تلفن موبایل ضبط شده اند." به گفته جعفراف پس از افشای این موضوع وزیر دفاع جمهوری آذربایجان دستور داده است در هنگام ماموریت در وزارت دفاع از دستگاه های تلفن موبایل استفاده نشود. جعفراف تاکید کرده است. "اکنون قوانین عملیاتی شدیدی به اجرا در آمده اند. هر صبح پس از ورود کارکنان وزارت دفاع به محل خدمت، دستگاه های موبایل آن ها جمع آوری می شود. تنها چند نفر مجاز به استفاده از دستگاه تلفن موبایل هستند." وی همچنین اعمال محدودیت برای افسران دون پایه و صدور مجوز استفاده از موبایل برای افسران بلندپایه را بی معنی دانسته است.

## شکارچی ستارگان



من همسایه دیوار به دیوار این ستاره شناس و دانشمند بزرگ بوده و صبح روز بیست و دوم ماه فوریه، یعنی چند ساعت پس از مرگ وی بر بالینش حضور داشتم. قلب این "شکارچی ستارگان" در سن نود و دو سالگی از حرکت باز ایستاد و من بیاد سخنان وی در شانزده سال پیش، یعنی روز هجدهم ماه دسامبر سال ۱۹۹۸ میلادی افتادم. این روز سالگرد پرواز سفینه فضایی "سایوز-۱۳" از ایستگاه فضایی "بایکونور" شوروی سابق به فضا و استقرار ایستگاه تحقیقاتی "اوریون-۲" در مدار زمین بود. "گیورزادیان" طراح "اوریون-۲" (شکارچی) و رئیس پروژه تحقیقاتی ستارگان بود. وی در این روز به من می گفت که انگاری قلبش در قفسه سینه جای نگرفته و خواهان پرواز می باشد. پرواز بسوی آسمان ها و فتح ستارگان جدید. "گیورزادیان" از موفقیت پرواز سفینه فضایی "سایوز-۱۳" به فضا و استقرار ایستگاه تحقیقاتی "اوریون-۲" در مدار زمین در روز هجدهم ماه دسامبر سال ۱۹۷۳ میلادی ذوق زده شده بود و بیست و پنجمین سال بعد، سالروز این موفقیت بزرگ را جشن می گرفت. قبلاً ایستگاه تحقیقاتی "اوریون-۱" نیز توسط سفینه فضایی "سایوز-۱۱" از ایستگاه فضایی "بایکونور" به فضا فرستاده شده بود، ولی این عملیات با شکست مواجه شده و فضانوردان قربانی سانحه سقوط فضا پیمای گشته بودند. "ویکتور پاسایوف" یکی از این فضانوردان اعلام کرده بود که در پایان این عملیات خواهان انتقال به ارمنستان و زندگی در ایستگاه ستاره شناسی "گارنی" و در کنار "گریگور گیورزادیان" می باشد. "گیورزادیان" طی سال های اخیر بینایی و شنوایی خود را از دست داده و تنها با سمعک های خود قادر به ارتباط با جهان خارج بود. دشواری بینایی و شنوایی برای کسی که در تمامی عمر پر بار خود در باره فضا و اخترشناسی، کشف ستارگان جدید و مسائل دینی و تاریخی ارمنستان و قره باغ بحث کرده و در اوقات فراغت نیز به نقاشی پرداخته بود، بسیار دردناک بود. من همدم و هم صحبت همه روزه این دانشمند بزرگ بودم. پدران هر دوی ما از قربانیان تسویه های خونین استالینی بودند و ما سوژه های بسیاری برای گفتن داشتیم. "ماریانا" همسر مهربان وی اکثراً در دیدارها و بحث های ما حضور داشته و در این اواخر

"آنادولو" خبری در خصوص شهر "آتی" پایتخت باستانی ارمنستان منتشر کرده است. در این خبر آمده است بدنال کاوشهای باستانی در شهر آتی هیچگونه سندی از تعلق این شهر به ارمنیان بدست نیامده است. بدنال این سیاست بی شرمانه ترکیه هفته نامه آگوس چاپ استانبول به این خبر پرداخته و نوشته: خبرگزاری "آنادولو" ارمنیان را از صفحه تاریخ حذف کرده است. خبرگزاری مذکور اصرار دارد در شهر باستانی و هفت هزار ساله "آتی" که اسناد و مدارک و عکسهای بیشماری از کلیساها و آثار باستانی متعلق به ارمنیان موجود است، ابتدا ساکها و ترکها ساکن شدند و بعدها اهالی بیزانس، ایرانیان ساسانی، گرجیها، اقوام آق قویونلو و قرا قویونلو و عثمانیها و حتی روسها به این منطقه آمدند. همانطور که مشاهده می کنید در این لیست ارائه شده نامی از صاحبان اصلی شهر باستانی آتی یعنی ارمنیان آورده نشده است.

این خبرگزاری در ادامه می نویسد: کاوشها نشان می دهد در هیچ یک از کلیساها و صلیب سنگها و قلعه های موجود نامی از ارمنستان و ارمنی دیده نشده و بجای آن در تمام آثار این شهر (سردر کلیساهای موجود) می توانید نامهای ترکی و مساجد را ببینید. اینها گزارشی است که این خبرگزاری با بی شرمی تمام منتشر کرده است. بدنال انتشار این موضوع، خبرگزاری News.am ارمنستان متن مصاحبه ای را منتشر کرد که چند سال قبل با "علی احسان آلتاک" معمار شهرداری فارص انجام داده بود. در این مصاحبه "علی آلتاک" گفته بود:

دولتمردان ترکیه در سالهای اخیر سعی کرده اند به شهر آتی هویت ترکی ببخشند و این کار را احساسی و بدون در نظر گرفتن سابقه علمی، باستان شناسی و تاریخی انجام می دهند. آنها ابتدا نام "آتی" را به نام "آن" که در ترکی (لحظه و یا سرچشمه رود) ترجمه می شود تغییر دادند.

این اعمال ترکیه در جهت تحریف تاریخ و پنهان سازی حقایق تاریخی از مردم خود و جهانیان صورت می گیرد. من متعجبم دولتمردان ترکیه چه فکری در سر دارند و آیا اصولاً فکر می کنند؟ تمام دنیا و باستان شناسان "آتی" را یک شهر باستانی و متعلق به ارمنیان می شناسند. اما وزارت فرهنگ ترکیه در خلاف جهت جریان آب شنا کرده و مصر است که نامهای ارمنی را از اذهان عموم بزدايد.

## ترس مقامات جمهوری آذربایجان از توانایی اطلاعاتی ارمنیان



مقامات جمهوری آذربایجان از توانایی اطلاعاتی ارمنیان نگران هستند. به گزارش "بینی مساوات" اوزیر جعفراف کارشناس نظامی آذری در صفحه "فیسبوک" خود نوشته است. "ایروان به استماع جزئیات مهم رایزنی های انجام گرفته میان ژنرال ذکیر حسن اف وزیر دفاع جمهوری آذربایجان و روسای سازمان های بین المللی و همچنین فرماندهان واحدهای مستقر در خطوط تماس پرداخته است." به اعتقاد کارشناس نظامی جمهوری آذربایجان سیران اوهانیان وزیر دفاع ارمنستان در جریان جزئیات این رایزنی ها قرار گرفته و آن را در اختیار سرژ سرکیسیان رئیس جمهوری ارمنستان قرار می دهد. جعفراف افزوده است. "ژنرال های ما متعجب شده اند که مکالمات انجام گرفته میان آن ها

## شناسایی رسمی نژادکشی ارمنیان از سوی سه قوه ایالات متحده آمریکا



هاروت ساسونیان سردبیر هفته نامه انگلیسی زبان "کالیفرنیا کوریئر" طی مقاله ای ثابت می کند که سران و نمایندگان سه قوه آمریکا طی سال های مختلف از نژادکشی ارمنیان یاد کرده و آنرا به رسمیت شناخته اند.

دولت آمریکا به عنوان نماینده قوه مجریه، اولین بار در سال ۱۹۵۱ میلادی طی سندی که به "دادگاه بین المللی عدالت خواهی" ارائه داد با اشاره به وحشی گری های مختلف که تا پایان جنگ جهانی دوم در نقاط مختلف جهان رخ داده است، از نابودی برنامه ریزی شده نمایندگان ادیان، نژادها و اقلیت های ملی مختلف در قرون مختلف یاد کرده و نمونه های کشتار مسیحیان توسط امپراطوری روم، کشتار ارمنیان توسط حکومت ترکیه و نابودی یهودیان و لهستانی ها به دست حکومت آلمان نازی یاد کرده است. سپس "رونالد ریگان" رئیس جمهوری وقت آمریکا در بیست و دوم آوریل سال ۱۹۸۱ در بیانیه شماره ۴۸۳۸ ریاست جمهوری کشتار ارمنیان، یهودیان و کامبوجیا را بطور رسمی محکوم کرده و تأکید کرده است این وحشی گری ها هرگز فراموش نخواهد شد.

قوه مقننه ایالات متحده دو بار در سال های ۱۹۷۵ و ۱۹۸۴ میلادی بطور رسمی از نژادکشی ارمنیان یاد کرده است. مجلس نمایندگان کنگره در هشتم آوریل سال ۱۹۷۵ روز بیست و چهار آوریل سال ۱۹۷۵ را "روز یادبود تمامی قربانیان قتل عام ها و مخصوصاً قربانیان ارمنی نژاد کشی سال ۱۹۱۵" اعلام کرد. همان مجلس طی اجلاس دهم سپتامبر سال ۱۹۸۴ بیست و چهارم آوریل سال ۱۹۸۵ را "روز یادبود کلیه قربانیان قتل عام ها و مخصوصاً یادبود یک و نیم میلیون قربانی نژادکشی ارمنیان طی سال های ۱۹۱۵ تا ۱۹۲۳ در قلمروی ترکیه" اعلام داشت. کنگره آمریکا در بحث های مربوط به اختصاص کمک های خارجی نیز در سال های ۱۹۹۶ و ۲۰۰۴ میلادی دو بار به نژادکشی ارمنیان اشاره کرده است.

دادگاه های آمریکا نیز به عنوان نمایندگان قوه قضائیه تا کنون سه بار در مورد وقوع نژادکشی ارمنیان در سال ۱۹۱۵ در ترکیه رأی داده اند. "دیوید سوتر" قاضی سابق دادگاه عالی ایالات متحده و عضو هیئت قضات دادگاه تجدید نظر منطقه یک ایالت "ماساچوست" شکوائیه انجمن دوستی ترک ها و آمریکائیان در باره حذف قسمت مربوط به نژادکشی ارمنیان در کتاب های درسی این ایالت را رد کرده و کشتار ارمنیان را امری محرز دانست. "کولین کولار کوتلی" قاضی فدرال واشنگتن نیز در تاریخ بیست و ششم ماه ژانویه سال ۲۰۱۱ طی حکمی در باره موزه و بنای یادبود نژادکشی ارمنیان در واشنگتن وقوع کشتار ارمنیان در سال ۱۹۱۵ میلادی در قلمروی ترکیه عثمانی را مورد شناسایی رسمی قرار داد. وی از جمله ی "آدولف هیتلر" رهبر آلمان نازی یاد کرد که با سازماندهی کشتار یهودیان اعلام کرده بود که امروزه دیگر کسی از کشتار ارمنیان یاد نمی کند. ماه پیش نیز یک دادگاه دیگر آمریکا وقوع نژادکشی ارمنیان را امری ثابت شده

به صحبت های من نیز کمک می کرد، چرا که "گیورزادیان" با وجود سمعک نیز قادر به شنیدن نبود و خانم وی مجبور بود کلمات را چند بار با صدای بلند تکرار کند. وی که در سنین جوانی بسیار پر تحرک بود، اکنون زمین گیر شده و می گفت در خواب و رویا نیز مشغول طراحی رصدخانه های جدید بوده و می خواهد تأسیس ایستگاه جدیدی بنام "کروموس" را عملی سازد. "گیورزادیان" عقیده داشت که جهانیان ارمنیان و ارمنستان را باید با پیشرفت علوم و مخصوصاً رصد ستارگان بشناسند.

من در آستانه نودمین سال تولد این دانشمند بزرگ با وی مشاوره کرده و خواهان آماده سازی جشن تولد بودم. وی با اکراه صحبت را عوض کرده و از من خواست تا اخبار جهان را برای وی بازگو کنم. خانم وی با صدای بلند چند خبر و از جمله بمب گذاری های متوالی در بغداد را اعلام کرد. "گیورزادیان" از خبر اخیر سخت منقلب گشته، آه عمیقی کشید و یاد آور گشت که وی در بغداد متولد شده است. پدر و مادر وی طی دوران نژادکشی ارمنیان از "سبستیا" به بیابان های "دیر الزور" رانده شده و از آنجا نیز به بغداد کوچ کرده بودند. خانواده "گیورزادیان" در سال ۱۹۲۴ یعنی هنگامی که "گریگور" تنها دو سال داشت به ارمنستان منتقل گشتند. "واهاگن" پسر "گریگور" سال ها بعد به بغداد سفر کرده و در اسناد کلیسای سیصد ساله "مریم مقدس" ارمنیان گواهی تولد پدر خود را در ردیف هجدهم ماه اکتبر سال ۱۹۲۲ میلادی یافت.

من همیشه از این ستاره شناس بزرگ می پرسیدم که کدام نقطه از این کهکشان بزرگ را بیشتر از همه دوست دارد و وی همیشه تکرار می کرد- گارنی. این دانشمند اخترشناس تمامی عمر خود را در ایستگاه رصد ستارگان واقع در روستای "گارنی" ارمنستان سپری کرده و "گارنی" برای وی حکم ایستگاه فضایی "بایکونور" شوروی سابق را داشت. وی همیشه می گفت که شکارچیان وی یعنی مراکز فضایی تحقیقاتی "اوربیون-۱" و "اوربیون-۲" از "گارنی" به فضا پرواز کرده اند.

## سناتور آمریکایی بیانات جنگ طلبانه سران آذربایجان خطاب به ملت ارمنستان و آذربایجان را محکوم کرد



"مارک کیرک" سناتور از ایالت ایلینویس با اشاره به ۲۶-مین سالگرد کشت و کشتار ارمنیان در سومگایت از حکومت آذربایجان خواسته است تا از سیاست نفرت و ضد ارمنی که به برقراری صلح و ثبات در منطقه تهدید می کند خودداری کند. این مطلب را از دفتر مسئله ارمنی در آمریکا اعلام کرده اند.

وی تأکید کرده است که مشترک با ارمنیان ایالت ایلینویس یاد قربانیان کشتار ارمنیان در سومگایت ۲۶مین سال پیش را گرامی می دارد. طی این جنایت ده ها تن از ارمنیان کشته و صدها تن مجروح شده اند. طی این روزها تمام ارمنیان اهل سومگایت مهاجرت کرده اند. سازمان دهندگان این جنایت تا امروز محکوم نشده اند. سناتور آمریکایی بیانات جنگ طلبانه سران آذربایجان خطاب به ملت ارمنستان و آذربایجان را محکوم کرده است.

## نگرانی های "گارگین دوم" در خصوص تصمیم دادگاه حقوق بشر اروپا



گارگین دوم رهبر دینی کل ارمنیان در خصوص اتخاذ تصمیم دادگاه حقوق بشر اروپا در رابطه با پرونده "دوغو پرنیچک" ابراز نگرانی کرده است. وی برای "دیدیر بورخالتر" رئیس جمهور سوئیس نامه ای نوشته و در آن تاکید داشته است که این چنین تصمیم دادگاه حقوق بشر اروپا مانع جدی برای برقراری صلح و احترام متقابل میان ملل مختلف می شود. "گارگین دوم" از وزارت دادگستری سوئیس درخواست شکایت علیه این تصمیم کرده است. قابل ذکر است که رهبر مذهبی کل ارمنیان برای "اولاو توایت" دبیر کل شورای جهانی کلیساها نیز نامه ای نوشته و در آن در خصوص تصمیم دادگاه حقوق بشر اروپا ابراز نارضایتی کرده است.

## جنگنده های "میگ ۲۹" روسیه در راه ارمنستان



خبرگزاری ریانووستی از عزم روسیه برای ارسال جنگنده های "میگ ۲۹" به پایگاه هوایی خود در ارمنستان خبر داد. خبرگزاری ریانووستی روز چهارشنبه به نقل از "ایگور گوربل" سخنگوی یکی از یگان های نظامی روسیه اعلام کرد: مجموعه ای از جنگنده های "میگ ۲۹" که بخشی از نسل چهارم جنگنده های روسیه به شمار می روند برای خدمت در پایگاه هوایی روسیه به منطقه "ایربونی" در ارمنستان انتقال پیدا می کنند. روسیه و ارمنستان پروتکل اصلاحیه قرارداد دوجانبه مورخ ۱۹۹۵ در مورد پایگاه نظامی روسیه در گومری مربوط به تمدید زمان اعتبار قرارداد را امضا کردند. این سند در زمان ریاست جمهوری "دیمیتری مدودیف" با ارمنستان به امضا رسیده است.

اعلام کرد. دادگاه هشتم تجدید نظر آمریکا شکوائیه انجمن ترک های ایالت "مینوسوتا" را رد کرده و جمله "وقوع نژادکشی ارمنیان توسط ترک ها طی جنگ جهانی اول" را به کار برد.

## بدون شرکت نماینده قره باغ در روند مذاکرات، حل بحران قره باغ غیر ممکن است.



"باکو ساهاکیان" رئیس جمهور قره باغ اعلام کرد که بدون شرکت نماینده قره باغ در روند مذاکرات، حل بحران قره باغ غیر ممکن می باشد. پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری قره باغ گزارش می دهد که آقای "باکو ساهاکیان" اعلام کرده که سیاست های غیر سازنده دولت باکو مانع اصلی حل درگیری قره باغ و خطر جدی برای امنیت و ثبات منطقه می باشد. با اشاره به روند شناسایی استقلال قره باغ از سوی جامعه جهانی، رئیس جمهور قره باغ گفته است که در این زمینه تغییرات مثبت دیده می شود. وی افزوده است که پایه های دموکراسی و توسعه سیاسی قره باغ فرصت خوبی برای برسمیت شناخته شدن استقلال این کشور از سوی جامعه جهانی می باشد. و تمامی دست آوردها طی سال های گذشته باید حفظ کرد.

## یکصد و بیست و هفت میلیون دلار برای حمایت از برنامه های اقتصادی ارمنستان اختصاص یافت

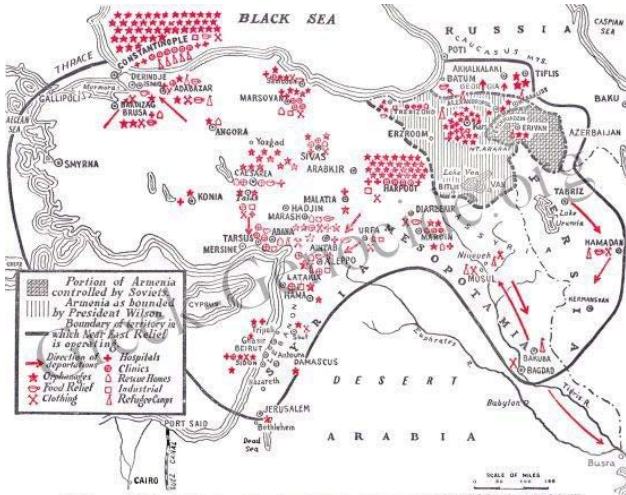
هیات اجرایی صندوق بین المللی پول اعلام کرد؛ اعتبار اختصاص یافته به ارمنستان طی یک روند مرحله ای به اقتصاد این کشور تزریق می شود و در مرحله اول، حدود ۱۸ میلیون و ۲۰۰ هزار دلار از این بسته ی کمکی اعطا می شود. هدف از اجرای این برنامه، حمایت از فعالیت های اقتصادی ارمنستان، کاهش فقر، تنبیت تورم و کاهش آسیب پذیری های مالی و خارجی است. نعمت شفیق، معاون مدیر عامل صندوق بین المللی پول می گوید: طی سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳ صندوق تسهیلات متعددی را برای توسعه ی اقتصادی ارمنستان اختصاص داده است اما تورم، کسری حساب جاری خارجی و فقر و بیکاری همچنان در این کشور بالا است. خانم شفیق ادامه داد: در برنامه ی مالی جدید که به اجرا گذاشته می شود، حمایت از رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۴ و کاهش کسری بودجه برای دسترسی ارمنستان به بازارهای بین المللی از بخش های ضروری برنامه هستند. خانم شفیق تصریح می کند: به منظور تبدیل ارمنستان به یک بازار نوظهور پویا و الحاق این کشور به اتحادیه ی گمرکی اوراسیا و رشد تجارت؛ برقراری روابط با اتحادیه ی اروپا برای دستیابی به تنوع بازارها، محصولات، جریان های مالی و سرمایه گذاران مهم است.

## در گذرگاه تاریخ

منبع: مجموعه اسناد تاریخی نژادکشی ارمنیان در امپراتوری عثمانی - ایروان ۱۹۹۱  
گردآوری و ویرایش: پرفسور آکادمیسین م.گ. نرسیسیان  
ترجمه: ادیک باغداساریان (انگرمانیکی)

## تلگراف سفیر روسیه در استامبول به سازونوف وزیر امور خارجه این کشور

بخشی از تلگراف شماره ۳۸۱  
مورخ ۱۴ (۲۷) ماه مه ۱۹۱۳



### NEAR EAST RELIEF

شیرکوف روز هفتم ماه مه طی تلگرافی گزارش می دهد که صحنه های قتل و کشتار و چپاول تمامی ندارند. او به ۷ مورد کشتار ارمنیان و آشوریان و چپاول دام های آنان اشاره می کند.



بر پایه آگاهی های او، اوضاع ارمنیان غیر قابل تحمل است و آنان در مناطق خیزان (Khizan)، یرونی (Yerouni) و تاتیک (Tatick) هراس دارند از خانه های خود خارج شوند و به دشت و مزرعه های خود بروند. ارمنیان ساکن در روستای ساروان (Sarouan) بالغ بر ۷۲ خانوار به قریه تاتیک پناه برده اند تا بتوانند برای نجات جان خود به روسیه مهاجرت کنند لیکن مقام منطقه مانع از این کار شده است...



عملیات وحشیگرانه و جنایتکارانه تروریستهای ضد رژیم سوریه به پشتیبانی دولت جنایتکار ترکیه و اربابان آمریکایی و اروپایی که در سالهای اخیر صلح و آرامش را در سوریه مختل کرده اند و در روزهای اخیر به مناطق ارمنی نشین تاریخی کسب واقع در استان لاذقیه ددمنشانه یورش برده و باعث آوارگی ارمنیان این منطقه برای سومین بار شده اند را شدیداً محکوم می کنیم.  
سکوت مودیانه سازمان های به اصطلاح حقوق بشر و سازمان به اصطلاح ملل متحد که بازچه دست قدرت های بزرگ هستند را شدیداً محکوم می کنیم.

ماهنامه ارمنی - فارسی زبان

## لوئیس

صاحب امتیاز، مدیر مسئول و سردبیر  
ادیک باغداساریان

نشانی نشریه: تهران صندوق پستی ۹۴۸۸-۱۵۸۷۵  
پست الکترونیکی: louys\_monthly@yahoo.com

نشانی اینترنت: www.louysonline.com

چاپ احسان - تهران خیابان انقلاب شماره ۱۱۴۸ کدپستی ۶۳۵۶۱-۱۳۱۵۷ تلفن ۶۶۴۹۵۷۶۱  
۲۸ صفحه تک شماره ۵۰۰ تومان  
اشتراک مجله: تک شماره ۵۰۰ تومان. ایران یک سال ۶۰۰۰ تومان خارج ۵۰ دلار  
شماره حساب ۱۴۰۶۸۶۴۹۲ بانک تجارت شعبه مجیدیه سه راه ارامنه

- ♦ مقالات و دیدگاه های مندرج در ماهنامه «لوئیس» لزوماً بیانگر موضع مدیر مسئول و هیئت سردبیری نیست.
- ♦ مقالات، عکس ها و مطالب رسیده باز گردانده نمی شود.
- ♦ نشریه در حکم و اصلاح مقاله ها مجاز است.
- ♦ استفاده از مطالب «ماهنامه لوئیس» با ذکر ماخذ آزاد است.

Լույս են տեսել

Էդիկ Բաղդասարյանի

ԻՐԱՆԱՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-ը 10 ՀԱՏՈՐՈՎ  
ՀԱՅ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-ը 7 հատորով

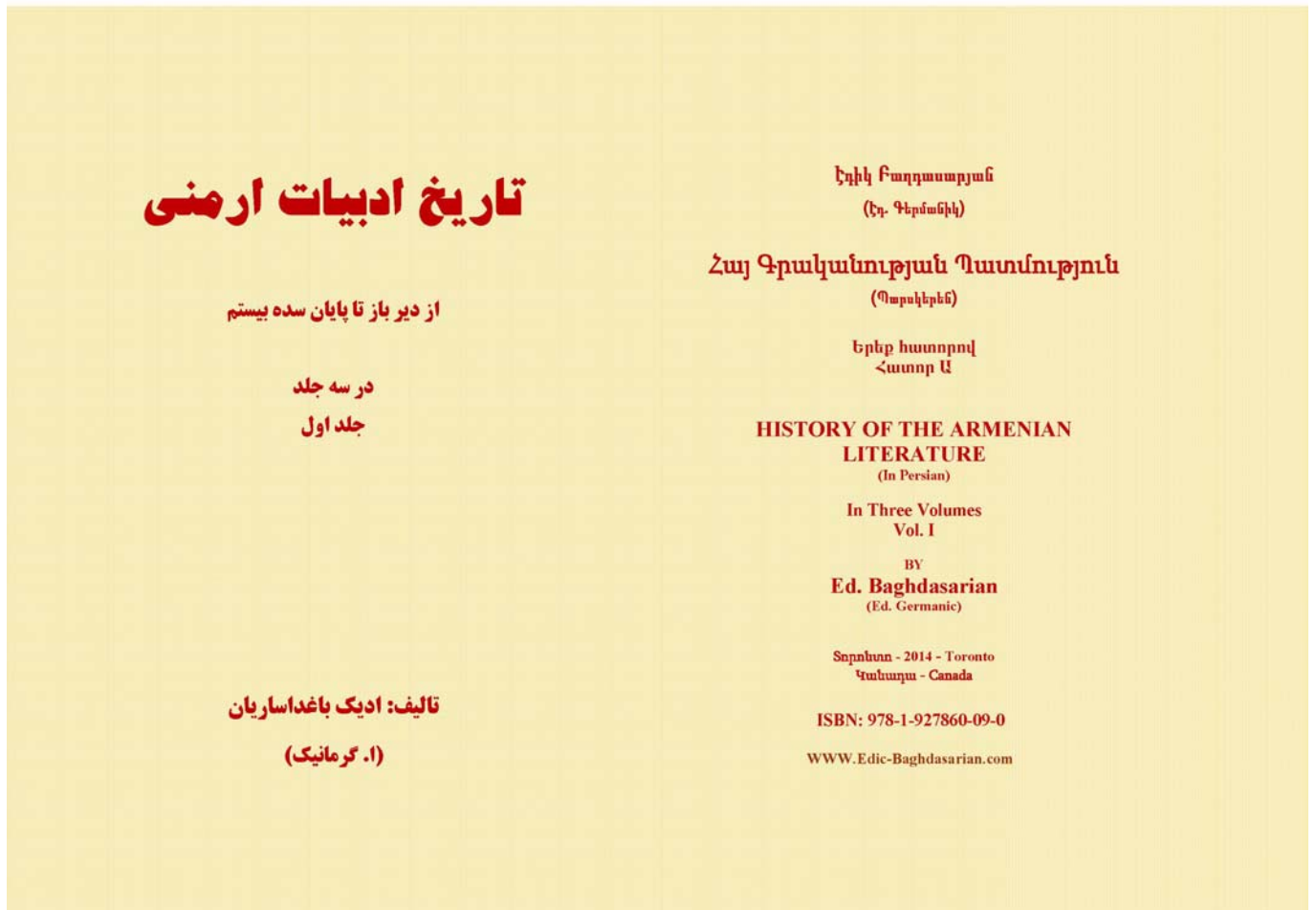
Հայ-պարսիկ դարավոր բարեկամությունը –(Պարսկերեն)

دوستی دیرینه ایرانیان و ارمنیان

ԻՐԱՆԱՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-ը՝  
(պարսկերեն) 2 ՀԱՏՈՐՈՎ جلد اول و دوم - تاریخ ارمنیان ایران

Աղվանք, Աղբբեջան, Ոճրագործությունն եւ Ծավալապաշտությունն  
ارآن، آذربایجان، جنایت و توسعه طلبی (Պարսկերեն)

Հայ Գրականության Պատմություն –(Պարսկերեն) جلد ۳ تاریخ ادبیات ارمنی در



Պատվիրելու համար դիմել [edbagh@yahoo.com](mailto:edbagh@yahoo.com)

1-818-627-8643